

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 614

**Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekilleri Umut Oran ve Melda Onur ile 20 Milletvekilinin; 24/06/2004 Tarihli 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Çevre Komisyonu Raporu
(1/685, 2/770)**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

● 1/685 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4
- Madde Gerekçeleri 5

● 2/770 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 8
- Genel Gerekçesi 8
- Madde Gerekçeleri 9
- Metni 20

● Alt Komisyon Raporu 26

● Muhalefet Şerhi 29

● Alt Komisyon Metni 30

● Çevre Komisyonu Raporu 35

● Muhalefet Şerhleri 42

● Tasarı Metni 44

● Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 48

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

11/9/2012

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-558/3813

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 11/6/2012 tarihinde kararlaştırılan "Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/685)	
ESAS	Çevre Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun uygulanmasında bugüne kadar karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla söz konusu Kanunda değişiklik yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Bu kapsamda hazırlanan Tasarı ile hayvanlara tecavüz edilmesi, tehlikeli köpek ırklarının sahiplenilmesi ve hayvanlara işkence yapılarak ölümüne sebebiyet verilmesi gibi hayvan hakları ihlalleri, caydırıcı olması amacıyla kabahat kapsamından çıkarılmış, bu ihlal durumlarında uygulanmak üzere adli cezalar öngörülmüş ve diğer idari para cezalarının miktarı artırılmıştır.

Ayrıca Tasarıda; sokak hayvanlarının rehabilitasyonu, ev ve süs hayvanı satışı yapan yerlerde yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanların satışının engellenmesi ve meskenlerde hayvan barındırılması ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleriyle uyumlu olacak şekilde 5199 sayılı Kanunun 3 üncü Maddesinin (o) bendinde yer alan Bakanlık tanımı değiştirilmiştir.

Sahipsiz hayvanlar, mahalli idareler tarafından rehabilite edilerek kısırlaştırılıp, aşılanıp işaretlenseler de tekrar alındıkları ortama bırakıldıkları için sokakta oldukları süre içinde trafik kazası, açlık, susuzluk, hastalık, darp ve bunlar gibi olaylara maruz kalıp yaralanmakta veya ölmektedirler. Ayrıca rehabilite edilip sokağa bırakılan hayvanların her yıl tekrar yakalanıp aşılarının yapılması da uygulamada zorluklara sebep olmaktadır. Bu sebeple, bakımevlerinde kısırlaştırılıp aşılandıktan sonra kayıt altına alınan sahipsiz hayvanların, hayvan bakımevlerinde yeterli yer olmadığı takdirde sahiplendirilinceye kadar, oluşturulacak olan sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkında bakılması için düzenleme yapılmıştır.

Madde 2- Madde ile, kırsal alanda ev ve süs hayvanı sahiplenecek kişilerin eğitim alması uygulamada zorluklara sebep olacağından, 5199 sayılı Kanunun 5 inci Maddesinin birinci fıkrasına “il ve ilçe merkezlerinde” ibaresi ilave edilmiştir.

639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleriyle uyumlu olacak şekilde 5199 sayılı Kanunun 5 inci Maddesinin dördüncü fıkrasında değişiklik yapılmıştır.

Meskende ev ve süs hayvanı bakımı ile ilgili sıkıntıların giderilmesi amacıyla bu hususta Bakanlık tarafından düzenleme yapılabilmesi için yetki alınmıştır.

Madde 3- Madde ile, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu yürürlükten kaldırılmış, yerine 13/6/2010 tarihinde 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu yürürlüğe konulmuş olduğundan 5199 sayılı Kanunun 6 ncı Maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiştir.

639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye göre 5199 sayılı Kanunun 6 ncı Maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmıştır.

Sokak hayvanlarının kontrolü konusuna Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca çıkarılan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda da kısmen yer verilmesi ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilçelerde de müdürlüklerinin bulunması sebepleriyle, 5199 sayılı Kanunun 6 ncı Maddesine sokak hayvanlarının kısırlaştırılması hususunun Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yürütülmesine dair hüküm ilave edilmiştir.

- Sahipsiz hayvanlar, hayvanlardan insanlara bulaşan (zoonoz), insanlar için son derece tehlikeli olabilecek hastalık etkenlerini taşıyabilmektedirler.
- Sahipsiz hayvanlar, yerel yönetimler tarafından rehabilite edilerek, kısırlaştırılıp, aşılanıp işaretlenseler de tekrar alındıkları ortama bırakıldıkları için; sokakta oldukları süre içinde trafik kazası, açlık, susuzluk, hastalık, darp ve benzeri olaylara maruz kalıp yaralanmakta veya ölmektedirler. Ayrıca rehabilite edilip sokağa bırakılan hayvanların her yıl tekrar yakalanıp kuduz aşılarının yapılması da uygulamada zorluklara sebep olmaktadır.
- Sahipsiz köpekler, sürü olarak yaşama eğiliminde olan hayvanlar olduklarından sürü psikolojisi ile hareket etmekte ve insanlara ve hayvanlara saldırabilmektedirler.
- Sahipsiz hayvanlar, güdültü ve dışkıları ile çevre kirliliğine sebep olmaktadır.

Yukarıda anılan sebeplere binaen, sahipsiz hayvanların hayvan bakımevlerinde yaşamlarını sürdürmeleri öngörülmektedir. Diğer taraftan, belediyelerin açtıkları hayvan bakımevlerinin kapasiteleri yeterli gelmemekte olup bakımevi kapasitesi mevcut hayvan sayısını karşılayamadığından; hayvan bakımevinde rehabilite edilen sahipsiz hayvanların, oluşturulacak sahipsiz hayvanlar doğal hayat parklarında sahiplendirilinceye kadar barındırılmasına dair düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkları için arazi tahsisinin mümkün olabilmesi amacıyla gerekli düzenleme yapılmıştır.

Madde 4- Deney hayvanlarının korunmasına ilişkin Avrupa Birliği direktifi ile ülkemiz mevzuatı tam uyumlu bulunmaktadır. Ayrıca deney hayvanı ile çalışma yapacak kişilere verilecek eğitim programı da yine Avrupa Birliği eğitim programlarından alınmıştır.

Düzenleme ile; etik kurullarınca düzenlenen deney hayvanları eğitim sertifika programına katılarak sertifika alan araştırmacıların deney hayvanları ile yapılacak çalışmalara katılabilmesi öngörülmüştür. Sertifika programlarında eğitim; deney hayvanları anatomisi, fizyolojisi, histolojisi, biyokimyası, tutuş teknikleri, ilaç verme, enjeksiyon, kan örneği alma, anestezi, ötenazi gibi birçok dersin teorik ve uygulamalı olarak ve en az yüksek lisans diplomasına sahip (tıp, veteriner, biyoloji) deneyimli ve eğitim sertifikalı kişiler tarafından verilmesi şeklinde yürütülecektir.

Deney hayvanı kullanıcı kuruluşlarında oluşturulan hayvan deneyleri yerel etik kurullarında, veteriner hekimler üye olarak bulunmakta ve proje onaylarında söz sahibi olmaktadır. Veteriner hekimler aynı zamanda deney ünitesinde barındırılan hayvanların sağlığından, üretilmesinden ve bakımından sorumlu bulunmaktadır. Deney hayvanları ile ilgili çalışmalar veteriner hekimler dışında çeşitli meslek gruplarından araştırmacılar tarafından da yapıldığından, söz konusu çalışmaların bu konuda eğitim almış kişiler tarafından yapılması amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Madde 5- Ev ve süs hayvanı satan kişilerin eğitim alması ile ilgili husus 5199 sayılı Kanunun 5 inci Maddesinin üçüncü fıkrasında da yer aldığından mükerrerliğin önlenmesi amacıyla ve ülkemizde özellikle kırsal kesimde hayvanların hediye edilmesi gelenek haline geldiğinden anılan Kanunun 14 üncü Maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (g) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların katılımıyla oluşturulan komisyon tarafından tespit edilen tehlikeli köpek ırkları 5199 sayılı Kanunun 14 üncü Maddesinin birinci fıkrasının (1) bendine ilave edilmiştir.

Sahipli ve sahipsiz hayvanları belediye sınırları içinde veya dışında başıboş bırakmak fiili yasak fiiller kapsamına alınmıştır.

Hayvanlara işkence yaparak ölümüne sebebiyet vermek yasak kapsamında açıkça zikredilmiştir.

Madde 6- 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin hükümlerine uyum sağlanması ihtiyacı ve ayrıca vali ve belediye başkanlarının iş yoğunluğundan dolayı il hayvanları koruma kurulu toplantılarına katılım sağlanamadığından 5199 sayılı Kanunun 15 inci Maddesinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Madde 7- Madde ile, sahipsiz hayvanlar ile ev ve süs hayvanlarının korunması için hayvan bakımevleri, sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkları ve hastanelerin kurulması ve buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi hizmetlerinin büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri tarafından, diğer yerlerde ise mahalli idareler tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanması imkânı tanınmıştır.

Madde 8- Madde ile hayvanat bahçelerinin Bakanlık tarafından da oluşturulabilmesi, ayrıca 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında hayvanat bahçeleri için arazi tahsisinin mümkün olabilmesi amacıyla gerekli düzenlenme yapılmıştır.

Madde 9- Madde ile hayvanlara tecavüz eden, tehlikeli hayvanlara ilişkin yasaklara uymayan ve işkence yaparak hayvanların ölümüne sebebiyet veren kişilere caydırıcı olması amacıyla hürriyeti bağlayıcı ceza öngörölmüş olup, idari para cezaları da güncellenmiştir.

Madde 10- Madde ile 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununda hayvanların ticaretine ilişkin hususlar düzenlendiğinden 5199 sayılı Kanunun 10 uncu Maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 11- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü Maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde belirtilen hayvanların üretilmesi, sahiplenilmesi, ölkemize girişı ve satışı yasaklandığından, mevcut hayvanların geçici hayvan bakımevlerine teslim edilmesi zorunluluğı getirilmiştir. Bununla birlikte, sahip oldukları tehlikeli köpeklerini Bakanlığın 22/4/2008 tarihli ve 126 sayılı talimatıyla tehlikeli köpeklerin kısırlaştırılarak kayıt altına alınması için verilen süre olan 22/7/2008 tarihine kadar kısırlaştırarak kayıt altına aldırınların mağdur edilmemeleri amacıyla bunlar kapsam dışında bırakılmıştır.

Madde 12- Yürürlük maddesidir.

Madde 13- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24/06/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla,

<i>Umut Oran</i>	<i>Melda Onur</i>	<i>Sezgin Tanrıkulu</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>Doğan Şafak</i>	<i>İhsan Özkes</i>	<i>Bülent Tezcan</i>
Niğde	İstanbul	Aydın
<i>Ali Sarıbaş</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>	<i>M. Serdar Soydan</i>
Çanakkale	Hatay	Çanakkale
<i>İhsan Kalkavan</i>	<i>Haydar Akar</i>	<i>Haluk Eyidoğan</i>
Samsun	Kocaeli	İstanbul
<i>Sabahat Akkiray</i>	<i>Kadir Gökmen Öğüt</i>	<i>Hasan Ören</i>
İstanbul	İstanbul	Manisa
<i>Ali Özgündüz</i>	<i>Namık Havutça</i>	<i>Candan Yüceer</i>
İstanbul	Balıkesir	Tekirdağ
<i>Mehmet S. Kesimoğlu</i>	<i>Mevlüt Dudu</i>	<i>Celal Dinçer</i>
Kırklareli	Hatay	İstanbul
	<i>Ayşe Nedret Akova</i>	
	Balıkesir	

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR
(2/770)

ESAS	Çevre Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hayvanlara yapılan kötü muamele ve cezaların etkisiz kalması nedeniyle, toplum vicdanını bu yasanın çıktığı zamandan beri yaralandığı bir gerçektir. Mevcut 5199 sayılı yasanın hükümleri etkisiz kalmıştır. Bu çalışma ve kanun teklifi ile onların haklarının güvence altına alınması ve yasanın özellikle KABAHATLER HUKUKU kapsamından çıkması amaçlanmaktadır.

Yasanın özü savunmasız tüm canlıların doğasından kaynaklanan yaşamsal, bedensel ve özgürlük haklarının korunarak yasal teminat altına alınmasıdır.

Öncelikle hayvanların yaşam hakları yasada kendisini bulmalı, asıl olanın tüm canlıların yaşamdan kaynaklanan doğal hakları olduğu da kabul edilmelidir.

Hayvanların eşya ya da mal olarak kabul edilmediği, tüm uluslararası literatürde ve doktrinde büyük çoğunlukla kabul edilmektedir.

Tüm hayvanların haklarının var olduğunun kabul edilmesi ile kanunu uygulayacak olan merciler de olaya haklar açısından yaklaşacak ve “hukuken zedelenen bir hakkın korunması” bakış açısı ile kanun yorumlanacaktır.

Unutulmaması gereken husus; burada savunulan hakkın, bir kısım hayvan severlerin hakkının değil, hayvanların hakkı olduğudur. Alman Medeni Kanununun 90. Maddesine de eklendiği ve kabul edildiği üzere, “hayvanlar bir eşya ya da mal değildir.”

Hatta bu kanun ile hayvan severlere karşı bile hayvanların haklarının savunulacağı esası kabul edilmelidir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Hayvanların etolojik ve ekolojik ihtiyaçlarının var olmadığı bir ortamda, hayvan haklarının olamayacağı açık ve nettir. Bu sebeple, yasa maddesi değiştirilerek kanunun ruhuna uygun olarak amacı genişletilmiştir.

Madde 2- Kanunun yayımlandığı 24.06.2004 tarihinden bu yana kanunun ilgili maddelerindeki cezai hükümlerin Kabahatler Kanunu cezai hükümleri niteliğinde olması, kanunun hayvanlara karşı işlenen suçlarda caydırıcı niteliğinin olamamasının başlıca sebebidir. Bu nedenle kapsam maddesinde suç ifadesine yer verilmiş ve hayvanların yaşamlarının ana ögesi olan yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar da kapsama dahil edilmiştir.

Bu kanunun temel işlevi ve temas etmek istediği husus, hayvanların haklarının olduğu kadar hayvanlara karşı bu haklara uyulmaması, haklarına tecavüz edilmesi, istismar edilmeleri karşısında, cebir ve şiddete maruz kalmaları nedeniyle, yani onlara karşı (artık kabahat değil) suç işlenmesi durumunda, bu kanunun getireceği yaptırımları da belirlemek olmalıdır. Sadece onları korumak için yapılacak eşgüdüm ve denetim yeterli değildir. Bu kanunun asıl amacı, bu yükümlülükleri yerine getirmeyen ve hayvan haklarına tecavüz eden kişilere karşı caydırıcı tedbirler koyabilmek, ciddi yaptırımlar düzenleyebilmek olmalıdır. Kanun içeriğinde Suçtan bahsetmemek ve cezaların sadece idari para cezası olarak kalması nedeniyle hiç de caydırıcı özellik taşımaması, kanunun ruhuna aykırı düşer ve kanunun büyük eksikliğidir.

Bir diğer deyişle, bu kanun ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, hayvan haklarına ilişkin olarak, gerekli yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin, denetimleri usulüne uygun yapmayanların, işbirliği sağlamayanların, hayvanların haklarına tecavüz eden ya da bu haklarını istismar edenlerin, gerçek ya da tüzel kişi olsun, hayvanlara karşı suç işlemiş olduklarını kabul etmek gerekir. Bu kanun içeriğinden de bellidir. Mevcut durum, kanun tekniği bakımından, bu cümle ile açıklanmaktadır.

Kanunun kapsamını ve amacını açıklayan 2. maddede de; “**hayvanlara karşı işlenen suçlar**” kısmının belirtilmesi, özellikle gereklidir. Kanun her ne kadar KABAHATLER KANUNU hükümlerine tabi olsa da, bu yasa değişikliği teklifi ile öncelikle bu kanunun kabahatler kapsamından çıkarılıp SUÇLAR kapsamı altında değerlendirilmesi arzu edilmektedir. Toplumdaki genel beklenti de, hayvanlara karşı işlenen fiillerin kabahat değil bilakis suç olarak değerlendirilmesi, ve en azından bu fiili işleyen kişinin sabikasına bu suçun işlenmesi yönündedir.

Zaten Kanunun mevcut kapsamı da; sadece sınırlama, denetim ve yükümlülük olmayıp aynı zamanda hayvan haklarına karşı işlenen suçları da içermektedir.

Madde 3- Güçten düşmüş hayvan, sadece binek ve yük hayvanı olarak algılanmamalıdır. Evde beslenen her çeşit süs hayvanı ya da evcil hayvan da doğanın kaçınılmaz bir gerçeği olarak güçten düşebilir. Kaldı ki, bu kanunun 5 inci maddesinin son fıkrasına göre, bu hayvanları barındıkları yerlerden tahliye etmek ya da tahliyeye zorlamak suçtur.

Dolayısıyla, yaşlanma ya da sakatlanmanın, doğanın bir gerçeği olduğunu kabul etmek, bunun sadece binek ve yük hayvanları için geçerli olamayacağını aslında tüm hayvanların başına gelebilecek çok doğal bir olgu olduğunu temel prensip olarak kabul etmek gerekir.

Bu nedenle, işbu cümlenin de eklenmesi, tüm hayvanların yaşam boyu hakları olduğunu da kabul etmekle eş değerdir. Kanunun yapıma tekniğinin de kendi içindeki diğer maddeler ile uyumlu olması gerekir.

5199 sayılı kanunun tanımlar bölümünde, “HAYVAN BAKİMEVİ” tanımlanmamasına rağmen, bu kavramın ileriki madde değişikliklerinde de bu şekilde geçtiği görülecektir. Bu kanunun uygulama yönetmeliği de barınak yerine hayvan bakımevi kavramı üzerinde durur. Uygulamada hayvan bakımevleri birer sağlık ocağı, veterinerlik ofisi, klinik hatta rehabilitasyon merkezi olarak çalışması gerekirken, bu merkezler, maalesef insanlar tarafından terk edilmiş bir çok sağlıklı kedi ve köpeğin bulunduğu, “hayvan barınağı” adı altında çok kötü şartların mevcut olduğu ve adeta bu hayvanların yaşamaya mahkum edildiği, mekanlar haline dönüşmüştür.

Halbuki, hayvan bakımevine gelen tüm hayvanların tedavilerinin yapıldığı birer küçük hastane olması, asıldır. Barınak olarak algılandığında, hem buraya gelen yardıma ve bakıma muhtaç hayvanlar gerekli faydayı göremeyecek hem de insanlar barınaklara sahipli köpeklerini bırakmak konusunda teşvik edilecektir. Bakımevi müessesinin yardıma muhtaç hayvanlar için uzun yıllar hizmet etmesi gereken yerler olması düşünülürken “barınak” kavramının kesinlikle en kısa zamanda kaldırılması ve pratik hayata bu şekilde geçirilmemesi asıldır. Barınak kavramı, bu haliyle kaldığı sürece, geçici hayvan severlik hissine kapılan insanlar tarafından da “nasıl olsa Devlet onlara bakar” zihniyetiyle, hayvanların terki teşvik edilecektir.

Çünkü barınaklar, aşırı yoğunluktan ve var olma amacının dışında kullanılmaktan; adeta birer ölüm kampı, hayvanların adeta zorlukla yaşamaya mahkum edildiği, zorla nefes aldıkları, gözlerden irak birer işkence merkezi haline gelmiştir.

Dolayısıyla, “Hayvan bakımevi” kavramının, kanuna tanım olarak intikali, hayvan haklarının korunduğu merkezler olması açısından zorunludur.

Hayvan bakımevi adı altındaki merkezler sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların yaşamsal ihtiyaçlarının karşılandığı, tıbbi yardım alabildikleri, çevreye uyumsuz bireylerin diğerlerine zarar vermesinin engellenerek rehabilite edildikleri, yapılabiliyorsa sahiplendirildikleri merkezlerdir. Oysa, sağlam hayvanlar dahi bu barınak adı verilen ölüm kamplarında ölüme mahkum edilmektedir.

Sonuç olarak kanunun ruhuna uygun olarak hayvan bakımevleri, sadece bakıma muhtaç sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların bakımevi olarak biçimlendirilmelidir.

Teknolojinin getirdiği olanaklar sayesinde, hayvanların hem sağlığının korunması hem sahibinin belirlenmesi hem de barınaklarda insanların sahip oldukları hayvanları kaybetmemesi adına ve daha da önemlisi insan ve doğa sağlığı açısından yapılması gereken tıbbi tedavi ve aşılarının zamanında yapılması ve denetlenmesi açısından, tüm hayvanların çok basit bir yöntemle işaretlenmesi, asıldır. Bu pratik olarak tüm hayvanların, gerekli tedaviyi, ne zaman, nasıl aldıkları hususu dışında, hangi hayvanın kimin sorumluluğunda olduğuna dair de çok kuvvetli kanıttır. Böylelikle, ülke genelindeki her tür sahipli hayvan kayıt altına alınmış olacaktır. Ayrıca, bu kişiler annenin veya yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla da yükümlü olmalıdır.

Ayrıca, uygulanan işaretleme işlemi hayvana acı vermemelidir. Hayvanlara acı, eziyet ve ıstırap çektirecek her türlü uygulamadan kaçınmak, bu kanunun özünün gereğidir. Bu nedenle, hayvanları kimliklendirerek kayıt altına alırken daha az acı verecek bir yöntem olan microchip yöntemine radikal bir geçiş yapmak gerekir.

Özellikle salgın hastalıklar çıkması halinde ilk müdahalenin yapıldığı ya da güçten düşmüş ve bakıma muhtaç hayvanların tedavilerinin gerçekleştirildiği, özellikle bu kanunun 6. maddesinde belirtilen kısırlaştırmalarının, il hayvanları koruma kurulunun denetiminde yapıldığı veterinerlik hizmet merkezlerinin, olması gerekmektedir. Herhangi bir bulaşıcı hastalık bulunduran ya da bulundurması muhtemel olan diğer hayvanlara ve insanlara bulaştırma tehlikesi bulunduğu süreç içerisinde ihtiyaçlarının karşılandığı ve diğer hayvanlardan ayrı tutulduğu yerlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yerlerde söz konusu hayvanlar geçici olarak barındırılmalıdır. Hayvan sağlığının, müşahede merkezleri olmadan ve bilimsel veterinerlik hizmeti alınmadan sağlanması mümkün değildir. Hatta insanlara bulaşıcı hastalıkların geçmesinin engellenmesinde de, ilk kararı alacak ve hayvanları gerekirse uzunca bir süre karantina altında tutacak, bu süre içinde bakımlarını sağlayacak veteriner hekimlerden ve yeterli personelden oluşacak merkezlerin olması, kanun koyucu tarafından belirtilmiş ancak tanımlar kısmında bu husus unutulmuştur. O nedenle, “müşahede merkezi” kavramının, tanımlar kısmına eklenmesini, uygun görüyoruz. Bu merkezin çalışma esasları, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte ayrıntılı olarak belirtilecektir.

Bir varlık, haklarını savunmaya ne denli az muktedirse, bunu onun adına yapmak için üzerimize düşen sorumluluk o denli büyüktür. Bu anlamda onların savunmasız olduğunu düşündüğümüz andan itibaren korunmaları gerekliliği de ortaya çıkar. Bu kanunun hazırlanış gayelerinden en önemlisi hayvanların insanlar tarafından gördükleri eziyetlerin önüne geçebilmek ve zaten var olan haklarını savunurken hayvanlar adına onların sesi olabilmektir. Kanuna hayvan tanımını getirirken hissetme yetisi, kendine ait bir yaşamı ve korunmaya olan ihtiyacını göz önünde bulundurmak gereklidir.

Eşitlik ilkesine göre temel unsur, söz konusu varlığın çıkarları her ne ise bu çıkarların göz önünde bulundurulmasıdır. Temel eşitlik ilkesi, eşit muameleyi değil eşit önemsenmeyi gerekli kılar. Hissetme yetisi başkalarının menfaatlerini göz önünde bulundurma konusunda savunulacak en önemli unsurdur.

Madde 4- Bu maddede eksik kalan en önemli cümle, hayvanların yaşam haklarının olmaması ve onlar için en büyük tehlikeyi arz eden ve bu kanun kapsamında da defalarca yaptırımları ile belirlenen, insanların taksirle ya da çoğu zaman bilerek ve isteyerek işledikleri suç unsuru teşkil eden müessir fiillere, maruz kalmalarıdır. Bu kötü niyetli davranışların en başında, insanlar tarafından hayvanların işkence, eziyet ve kötü muamele görmeleri gelmektedir.

Hayvanlar, işkenceye maruz kalsalar da, eziyet görseler de, sakat bırakılsalar da, sadist hareketlere maruz kalsalar da, tecavüz edilip organları parçalansa da, üzerine benzin dökülüp yakılsa da, bütün bunlara rağmen yaşamı bir şekilde her nasılsa devam eden bu hayvanların, yaşam hakları da bir şekilde devam etmektedir. Kanun metninde eksik kalan “yaşam hakkının” bu ek cümle ile tamamlanması gerekir.

1990 yılında, Alman Medeni Kanununun 90. maddesinin son fıkrasında yapılan değişiklikle, hayvanların bir eşya olmadığı, sonradan eklenmiştir. Birçok kanunumuzun temel aldığı İsviçre ve Alman Medeni Kanunundaki bu değişikliğin, bizim hayvanları koruma yasasına da özellikle derç edilmesi gerekmektedir.

İnsanların yaşayan tüm canlılara karşı, çektikleri acıyı hafifletmek ya da engellemek gibi ahlaki bir yükümlülüğü vardır. Acı çeken bir canlının acısını önemsememek, hiçbir ahlaka sığmaz. Burada söz konusu olan evcil ya da süs hayvanı değil ayırım yapmaksızın bütün hayvanlardır . Bu sebeple kapsam genişletilerek tüm hayvanlar olarak değiştirilmiştir.

Hayvanların haklarının korunması açısından, ülkemizde çalışan birçok gönüllü, gerçek ve tüzel kişi bulunmaktadır. Bu görevin tamamıyla Devletin kurumlarına ya da idarecilerine bırakılması, beklenemez. Devletin ilgili kurumlarının tek başına böyle ağır bir yükün altından kalkması da beklenemez. Tüm dünyada bu çeşit çalışmalarda, gönüllüler yerel yönetimlerle işbirliği yaparlar. Nitekim kanun koyucu, 5199 sayılı Kanununun 18. maddesinde buna değinmiştir.

Gönüllü kurumlar ve kişiler olmadan tam anlamıyla ne eş güdüm sağlanabilir ne de sorunlar çözümlenebilir. Yerel idari makamlar ile gönüllü gerçek ve tüzel kişilerin işbirliği içinde çalışması, maddi desteğin tam olarak sağlanması, problemlere bilimsel ve akılcı çözümlerin üretilmesi, ne gönüllülerin ne de Devletin tek başına yapabileceği bir iştir. Dolayısıyla, birlikte yapılacak çalışmalar, karşılaşılabilecek sorunların asgariye indirilmesini sağlayacak, kısırlaştırma, aşılama, itlafın önüne geçme gibi durumlarda, gönüllülere, Devlet kurumlarının şart olan tam desteği sağlanacaktır. Nitekim, uygulamada da, bu konuda, gönüllülerle işbirliği sağlayan bölgeler başarılı olmuş, bu konuda önyargılı olan, gönüllülerin desteğini istemeyen ya da sadece Devletin bir şeyler yapmaya çalıştığı ve gönüllülerin çalışmalara yardım etmediği bölgeler, ilerleme kaydedememiştir. Bu maddeye eklenecek bu fıkra, aslında 5199 sayılı Kanununun 18. maddesini teyit eder nitelikte olacak ve kanun içinde uyum olmasını sağlayacaktır.

Madde 5- Ülkemizde, maalesef, her isteyen, her hangi bir yeterliğe sahip olmadan, ülkedeki “ilkel barınak” gerçeklerini ve terkedilen hayvan sayısını bilmeden geçici bir hevesle, çok kolay hayvan sahibi olabilmektedir. Ev hayvanları üzerinde yaratılan talep sonucu oluşan ticari ekonomik hacim, genellikle geçici bir hevesle “pet shop”lardan alınan ya da yurda ekonomik düzeyi düşük yabancı turistler tarafından kaçak olarak sokulan hayvanlardan temin edilmektedir.

Kısa bir süre sonra, bu heveslerini satın alarak tatmin eden insanlar, bu defa, bu hayvanları, hayvan koruma derneklerine, barınaklara ya da rahat barınabilsinler diye ılıman iklimi olan bölgelere rahatlıkla terk edebilmekte, arkasından doğabilecek sağlık sorunlarını, çevre ve hijyen problemlerini, hayvanların trafik kazaları sonucu sakat kalmalarını, barınakların kapasitesinin dolmasını ve bunlara maddi desteğin zaten az olması nedeniyle gerekli bakımlarının sağlanamaması gerçeğini, bu durumun gelebileceği vahim boyutu öngörememektedirler.

Bu problemi yaratan bazı hayvan severler, bu bilince sahip değildirlere. Evcil hayvan sahiplenmenin eğitimini almadan ve bu eğitimin gerektirdiği sorumluluğu taşıyamayan, bir kimsenin, evcil hayvan sahiplenmemesi gerekmektedir. Verilen eğitim sonucu yeterli görülenlere bu belgenin verilmesi halinde bir derecede olsa, bu korkunç ticaretin, kontrolsüz hayvan üretiminin ve kaçak ithalatın önüne geçilebilecek, hayvanların haklarının korunması o derece rahat olacak, hayvanlar üzerinden ticari istismar kısmen de olsa zaman içinde azalacaktır. Bu fıkranın uygulanabilmesi için 5 yıllık geçiş süresi öngörülmüştür.

Öte yandan, barınak adı verilen yerlerde tutulan tüm sahipsiz hayvanlar, bu yerlere geldikten sonra kayıt altına alınıp belediye adına kayıtları yapıldıktan sonra, artık İdari makamlar, barınaklar içinde gizli itlaf yapamayacak ya da bu hayvanların gelişigüzel bakımsızlıktan ölmesi halinde sorumluluktan kurtulamayacaklardır.

5199 sayılı Kanun ile getirilen bu madde, hayvan severlerin hakkını savunuyormuş gibi görünse de aslında bakıma muhtaç, terk edilmesi halinde doğal ortamında yaşamayacak hayvanların haklarını belirtmektedir.

Uygulamada, maalesef, toplu yaşam mekanlarında, bireyler arasında çok farklı konularda çıkan ihtilaflar, mahkemelerde bu konuda hiçbir kusuru olmayan hayvanların neden olduğu gerekçesine kadar gelip dayanmaktadır. Örneğin; ömrünün sonuna gelmiş yaşlı bir ev hayvanının yaşadığı ortamdaki tahliyesine, dışarı bırakıldıklarında toplu olarak zehirlenmelerine, belediyeler tarafından zorla toplanarak barınak adı verilen işkence merkezlerine götürülmesine neden olmaktadır. Apartman yönetim planlarındaki mutlak yasak, yasadaki daha üstün tutulmaktadır.

Halbuki doğal yaşama ortamını, zaten insan yüzünden terketmek zorunda kalan evcilleşmiş ve bir şekilde barınmaya başlamış hayvanların daha sonradan tekrar sokaklara, barınaklara salınması, hukuken korunamaz.

5199 sayılı Kanun, bunu ilke olarak sağlamıştır. Fakat uygulamada, değişik konularda ihtilaflı olan kimselerin, sırf hayvan sahibini ızrar etmek için hayvanları, mahkeme kararı alarak evden tahliye zorladıkları görülmektedir. Aradaki ihtilaf başka bir konudan doğmuş olsa bile, suçlu hayvanlar gösterilmektedir.

Oysa burada hakkı zedelenen, istismara uğrayan belki bakıma muhtaç ya da sakat, diyet ihtiyacı olan, böbrek hastalığı olan bir hayvandır. Bunun yıllar sonra tekrar sokağa atılmasını, bu kanun himaye etmez. Öte yandan, Türkiye, 15.7.2003 tarihli "EV HAYVANLARININ KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUNU", TBMM de kabul edilmiş ve bu kanun Cumhurbaşkanının da onayı ile Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Diğer deyişle, 1982 Anayasasının 90. maddesine göre, uluslararası sözleşmeler, kanun hükmündedir. Türkiye, zaten ev hayvanlarının korunmasını, kanun ile kabul etmiştir. Bunun aksine olarak özellikle bakıma muhtaç, doğaya uyum sağlaması beklenemeyecek hayvanların tahliyesi yönünde onları terk etmeye zorlamak, kanunlara aykırıdır. Kaldı ki 5199 sayılı Kanun da, böyle bir işlem yapan, hayvanlarını terkeden kişilere de ceza yaptırımını getirmiştir. Kanunun kendi içinde ve diğer kanunlar arasında uyum içinde olması, hukuk tekniği açısından gerek şarttır.

Hele özel sözleşmeler ile bu kanunun aksine sözleşmeler yapmak ve bunların geçerliğini kanunlardan öncelikli olarak görmek, hukuka tamamı ile aykırıdır. Bu nedenle, ilgili cümlenin, kanuna özellikle eklenmesi, bu maddenin lafzından öte ruhunu da belirtmek açısından, kanunu uygulayacak olan mercilere, kanun gerekçesini okurken de yol gösterecektir.

Öte yandan, tüm sahiplendirmelerin, micro-chip yöntemi ile kayıt altına alınması gereklidir. Böylece tüm hayvanların kontrollü olarak üremesi, hastalıklarının ve sahiplerinin takip edilmesi açısından büyük kolaylık sağlanacaktır. Uzun vadede, sahipsiz hayvan dahi sokaklarda kalmayacaktır. Bunun denetiminin, en büyük mülki amir denetimi altında olması gerekir. Yıllar önce apartman yönetim planlarına koyulmuş ev hayvanı beslenemez yasak hükmü ile rahatsızlık vermeyen ev hayvanları da mahkeme kararı ile tahliye edilmeye çalışılmaktadır. Uyuşmazlık komşular arasında başka konulardan kaynaklansa, hatta hayvan hiç rahatsızlık vermese bile hayvan beslemek bahane edilerek tahliye yolu açılmaktadır.

Bu yasak hüküm sonucu ev ve süs hayvanları sokaklara ve barınaklara terke zorlanmakta ya da hayvan sahipleri mecburen bu yolla evlerini terk etmeye mecbur kalmaktadır. Oysa rahatsızlık vermediği bilirkişi raporu ya da mahkeme kararı ile tespit edilen bir hayvanın durup dururken böyle bir yasak madde nedeniyle tahliye edilmesi bahanesi olmamalıdır. Durum mahkeme tarafından tespit edilmelidir.

Madde 6- Hiçbir hayvan, doğal kapasitesini veya gücünü aşacak şekilde veya yaralanmasına, gereksiz acı çekmesine veya bunalıma girmesine neden olacak yöntemlerle eğitilemez. Hele ki, bir hayvanın gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlanmaması, hayvan haklarına saygının bir gereğidir. Bir hayvanı, başka bir canlı hayvan üzerinde şiddet için alıştırtıp eğitmek ya da üzerinde şiddet denemek, yasak olmalıdır. Hayvanlar, eğitim ya da başka nedenler altında kumar amacı için ekonomik çıkarlara alet olmamalıdır.

Madde 7- Hangi amaçla olursa olsun, gösteri veya yandaşlarını etkileme ya da kendi üzerine övgü toplama amaçlı hayvan kesilmesi, hayvan hakları ile bağdaştırılmaz.

Madde 8- Zorunlu öldürme hallerinde dahi, uyuşturma başta olmak üzere en az acı veren yöntemlerin kullanılması esastır. Kaldı ki, son yıllarda, üniversitelerimizde, bilimsel olarak çalışmalar yapılmakta, özellikle Kurban Bayramı zamanında kesimler en az acı veren yöntem ile yapılmaktadır.

Hayvanın acı çekmeden öldürülmesi için; ya bilincin derhal kaybına ve ölümüne neden olacak veya derin bir genel anestezi uygulaması ile başlayıp, kesin ve net bir ölümüne neden olacak şekilde sonuçlandırılacak bir yöntem seçilmesi esas alınmalıdır.

Bu kanunun temeli, hayvanlara yaşam hakkı vermek olduğuna göre, bir hayvanın canının alınması gibi hassas olan bir hususun, insan ve kamuoyu vicdanına en uygun şekilde olması, ince detayların düşünülerek, en acısız şekilde gerçekleşmesini sağlamak gerekir. İnsan gıdası olarak faydalanılacak hayvanlar da korunmalıdır. Dişi hayvanlar erkeklerle göre doğum olayından ötürü, yaşamları boyunca daha fazla acı çektikleri için, yaşam sürelerinin de uzun olması hakkına sahip olmalıydılar. Bu sebeple, üreme yetenekleri doğal yollarla sona erinceye kadar kesilmemelidirler. Kuzu, oğlak, buzağı ve benzeri, yavrulu veya gebe/dişi hayvanın yansıra, ülkemizde sayısı çok azalmış bulunan deve kesimi de kesinlikle yasaklanmalıdır. Onların da uygun koşullarda bakılmalarını sağlayacak, acemilerin ve çocuk yaştakilerin ellerine bıçak alarak hayvan kurban etmesini engelleyecek maddeler eklenmelidir. Şu halde, ‘Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu kanun hükümleri çerçevesinde, yaşama hakkına sahiptir’ hakkını kabul etmek, temel dayanak olarak almak yeterlidir; istisna belirtmeye gerek yoktur.

Özetle, kurban bayramı zamanında, törenlerde, adak kesimlerinde, bu kesim işlemi, hayvana saygı duyulabilecek ve ona en az acı veren yöntem ile yapılmalıdır.

Öte yandan, gerek 3872 sayılı Çevre Kanunu gerekse sağlık ve hijyen koşulları nedeniyle, öldürme işleminden sorumlu kişi, hayvanın kesin olarak öldüğünden emin olmadan hayvanın ölüsünü ortadan kaldıramaz.

Madde 9- Kanunda belirtilecek yöntemler dışında hangi amaçla olursa olsun, hayvan öldürmenin suç olduğu, hem 5199 sayılı Kanun ile hem de TCK ile kabul edilmiştir. 5199 sayılı Kanun ile 3285 sayılı Kanunun ilgili hayvan itlaf etmek hükmü de kaldırılacaktır. Dolayısıyla zabitanın ya da belediye veteriner işleri müdürünün, en fazla kullandığı, özellikle sokak hayvanlarını “itlaf ve zehirlemek” yöntemleri de, yukarıda sayılan maddelere yasak olarak eklenmelidir. Çünkü uygulamada, en fazla karşılaşılan yöntem, örf ve adetlerimizde hiç yeri olmayan, hayvanlara can çekiştirerek, toplu olarak ve üstelik kamuoyunun antipatisini çekerek yapılan toplu kıyım şeklinde gerçekleştirilen öldürmelerdir.

Ayrıca, yasak olan hayvan öldürme metotlarına, birçok yöntem daha eklemek mümkündür. Burada yazılmadığı için; döverek, zehirleyerek, vurarak, kumar oynatmak maksadıyla hayvanları birbirine öldürterek hatta keskin bir cisim kullanarak, kafeslerde aç bırakarak, dondurarak öldürmek, serbest statüsünde olacaktır ki bu son derece sakıncalıdır.

Burada önemli olan, kanunun lafzından çok ruhunun temas ettiği husustur. Ne şekilde olursa olsun, hayvanları, bu ve sayılan benzeri yöntemlerle öldürmek, asıl amacı hayvan hakları olan bu kanunun, kapsamı ve hayvan haklarının varlığı ile bağdaşmaz.

Pratikte ayrıca hayvana en fazla kötü muameleyi, bizzat hayvan sahibinin yaptığı durumlar da vardır.

Kendi hayvanına 5199 sayılı yasa kapsamında sayılan her türlü kötü muameleyi sözde hayvanseverler yapmaktadır. Bu kişilerin, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi hayvan sahiplenmesi, en az on yıl boyunca yasaklanmalı, soruşturma re'sen savcılık tarafından yapılmalı, kötü durumda olduğu tespit edilen hayvanlara, il çevre müdürlüğü tarafından değil, doğrudan mahkeme tarafından el konulmalı, mahkeme tarafından yargılama yapılmalı ve böyle bir suç için çevre müdürlüğünün makbuz kesip tahsilat yapması ile fail bu durumdan sıyrılamamalıdır. Cezaların yaptırımı caydırıcı olmalı herkes kolay kolay bu şekilde hayvan sahibi olamamalıdır.

Madde 10- Komisyonlardaki kişileri, hayvan hakları konusunda bilgilendirecek ve kendisine danışılacak bir avukatın muhakkak bu toplantılarda olması, alınacak ve uygulanacak kararların, hukukiliği bakımından önem taşımaktadır. Son zamanlarda, barolarda hayvan hakları ile ilgili komisyonlar kurulmaktadır.

Madde 11- Halen yürürlükte bulunan ve Resmi Gazete'de, 03 Temmuz 2004 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren Çevre Bakanlığınca çıkarılan "Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik" ile İçişleri Bakanlığı tarafından 09 Ekim 2005 Tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan "İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği" bu kanuna dair çıkarılacak yönetmelikle, hem uyum içinde olmalı hem de bu yönetmeliklerin çıkmasında tutarlılık olması açısından aynı etki derecesinde olmalıdır.

Çünkü adı geçen yönetmeliklerde, kaçak avcılığa karşı mücadele için Bakanlık; gönüllü müfettişleri devreye sokmuş ve bunların yetkilerinin Çevre Bakanlığınca verileceğini, sivil vatandaşların da Devletin eksik kaldığı bu görevde yardımcı olabileceğini, gönüllü kişilerin yerel idarelerle eşgüdüm içinde çalışabileceğini bildirmiştir.

Aynı şekilde, hayvanların haklarını savunan sivil toplum örgütünde çalışan bir çok kişiye de bu yetkinin verilmesi, bu kanunun uygulanmasında ortaya çıkabilecek bir çok boşluğun, gönüllülere doldurulmasında, icra makamlarına yardımcı olacaktır. Çünkü tek başına, kamu otoritelerinin, bu kanun kapsamında suç işleyen faili yakalamaları mümkün değildir. Bu konuda bahsi geçen yönetmelikler, kanun koyucuya yol göstermeli, 5199 sayılı kanunun 18 inci maddesine göre çıkarılacak yönetmelik gönüllülere de suçun failini tespit ve hatta faile tıpkı Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik de olduğu gibi faili savcılığa ya da ilgili birimlere bildirme konusunda tam yetkili olmalıdır.

Madde 12- Bilindiği üzere Yasada, Ev ve Süs hayvanları sahipli hayvanlar olarak tanımlandığından yasanın ruhuna uygun olarak değiştirilmiştir. Sahipli hayvanın, mali açıdan, yasa ile desteklenmesi, belirli bir menfaate hizmet etmemektedir. Oysaki sokaktaki sahipsiz hayvanın, mali desteğe ihtiyacı, inkar edilemez bir gerçektir.

5199 sayılı Kanunun mevcut halinde önemli bir gelir kaynağı olarak yer alan hayvanlar üzerinden para kazananlardan tahsil edilecek paylar kaldırılmış ve tüm mali yük, Çevre Bakanlığı'nın zaten kısıtlı olan bütçesine yıkılmıştır. Bu değişikliğin neden yapılmış olduğu açıktır. Bu değişiklik, bugüne kadarki uygulamanın aksine, artık hayvanlar üzerinden elde edilen gelirden yine hayvanlar için pay almayı düzenlemiştir.

Bu gelirler; hayvanların korunma ve bakımını üstlenenlerin standartlarını belirleyerek, kurmak zorunda oldukları bakım evlerinde, müşahede merkezlerinde kullanılmak üzere barındırılan hayvan sayısı kriter alınarak, geri dönüşümsüz, destek amaçlı dağıtılmalıdır. Veterinierlere tahsisat ayrılmalı, altyapı çalışmaları tamamlanmalıdır. Maddi kaynak olmadığı sürece, bakanlıkların ya da yerel yönetimlerin tek başına bu işle başa çıkmaları mümkün değildir.

Derneklerin ve vakıfların sahip oldukları bakım evleri, yine barındırılan hayvan sayısı baz alınarak, çalışanlarının giderleri, araçlarının yakıtı, temel büro ihtiyaçları, nakdi ve aynı (gıda, ilaç, tıbbi malzeme, araç gereç) yardımlarla karşılanacak şekilde, geri dönüşümsüz olarak desteklenmelidir.

Madde 13- Trafik kazasına uğrayan sokak ya da sahipli hayvanlara çarpanların, bu hükmün gereğini yerine getirmeleri için yaptırımının da muhakkak idari para cezası ile birlikte yine trafik suçu ile bağlantılı olması gerekir.

Gerekli tedaviyi yaptırmayanların, trafik sicilinde, durumun belgelenmesi gerekir. Bu durum, kanunun cezalar bölümünde de açıklanmıştır. Sadece para cezası, mali durumu iyi olan kişiler için bir yaptırım oluşturmayacaktır. Tedaviden kaçan kişinin, ehliyetine bir yıl süre ile el konulması, kanunun işlerliğini sağlayacak, kazaya uğramış hayvanın can çekişerek ölmesine ya da ömrü boyunca bir bakım evinde yaşamasına neden olmayacaktır.

Madde 14- Bakanlık, gerek gördüğünde, her türlü yasaklama ve kısıtlamayı, özellikle ithalatın kontrolsüz olması nedeniyle alabilmelidir. Nitekim bu kanunun Geçici 3. maddesinde de, ithalatın, bu kanunun çıkmasından itibaren yasaklanması öngörülmüştür. 3285 sayılı yasanın ilgili maddeleri de, bu izinden ve yasaklamalardan bahsetmektedir. Kanun maddeleri arasındaki tutarlılığı sağlamak açısından buraya da bu cümle eklenmiştir.

Madde 15- Bu kanun, her ne kadar düzenlemiş olduğu yaptırımlarla Kabahatler Kanunu olarak kabul edilmiş ise de, 21.yüzyıldan gün almaya başladığımız bugünlerde, hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm ülkelerde ve modern hukukta kabul edilmekte ve hayvanlara karşı işlenen suçlar, artık “kabahat” olarak değerlendirilmemektedir. Cezanın, “iki yıl asgari” olarak belirlenmesinin nedeni, ceza infaz yasalarımıza göre fiili olarak hapisten kalmanın alt limitinin iki yıl olarak belirlenmesinden kaynaklanmaktadır.

Kanunlar arasında, hem uyum olması hem de hukukta bir zihniyetin yavaş yavaş ülkemizde de değişmesi, uluslararası sözleşmelerle dahi Türkiye'nin bunu kabul etmesi ile özellikle 6. madde kapsamına giren suçların, idari para cezası yerine hapis cezasına çevrilmesi, yani hayvanlara karşı her türlü eziyetin kabahat olarak değil de suç olarak kabul edilmesi esastır. Bir diğer değişle bu hükümlerle, sanık, sonuçta yine para cezasına mahkum olacaktır ancak bu defa mahkum olduğu suç, idari para cezası değil, sabıka kaydına da işlenecek adli para cezası şeklinde olacaktır.

Genel kanun ve özel kanun açısından hem tutarlılık olması hem de cezanın yaptırımının kısmen daha etkili olması ve suçun bir daha işlenmemesi açısından, hayvan haklarını bu madde kapsamında ihlal edenlerin idari para cezası ile sorumlu olması, toplum tarafından da artık kabul edilmemektedir.

Bu madde ile yaptırım olarak artırılmış idari para cezası ile birlikte bu hastanelerin lisanslarının da Bakanlıkça kaldırılmasına karar verilmelidir. Aynı kanun maddesini, bir kez daha ihlal eden veterinerin ruhsatının ise iptal edilmesi, caydırıcı olması açısından uygun olduğu düşünülmektedir. Çünkü, burada söz konusu olan hayvan türünün yok olması gibi doğal dengeyi bozucu çok önemli bir suçtur. Bu fiili işleyen veterinerin, öncelikle bir yıl süre ile çalışma ruhsatının askıya alınması, tekrarı halinde ise tamamen ruhsatının iptal edilmesi gereklidir.

9. maddenin, gerekçesinde de açıklandığı üzere, amacı, hayvan üzerinde yapılan deney sonucu elde edilen bilimsel veriyi tüm canlıların yararına kullanmaktır. Bilimsel olmayan metodlarla hayvanlara işkence çektirilmesi, canlarının yakılması, onlara ızdırap çektirilmesi yoluyla deney yapılması, aslında bu kanun kapsamına göre hayvan haklarına tecavüzdür ve suç olarak kabul edilir. Türk Ceza kanunu ile orantılı olması için aynı oranda hapis cezası uygun görülmüştür. Bu deneyi yapan kişi, veteriner ise ruhsatının öncelikle bir yıl boyunca iptali, tekrarında ise tamamen iptal edilmesi gerekir. Bu eyleme karışan diğer kişilere de, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası verilmesi gerekir. Ayrıca verilecek idari para cezasının miktarı da, cezanın caydırıcılığı bakımından artırılmıştır.

Hayvan kaçakçılığının teşvikinde en önemli sorunlardan birisi, hayvan sağlığı koşullarına uymayan “pet-shop” adında çalışan işletmelerdir. Bu işletmeler, satmış oldukları yavru hayvanları hem faturasız, hem menşei şahadetnamesiz hem de aşıları olmaksızın sağlık sorunları ile birlikte satmakta, sonradan da sorumluluk kabul etmemektedirler. Çoğu, denetimsiz olan ve yüksek kar marjları ile çalışan bu yerler, aslında insan sağlığını da tehdit eden bu hayvanların satışını, yaptırımların ve denetimlerin etkisiz olması nedeniyle, istedikleri gibi yapabilmektedirler. Hayvanlar, buldukları kafeslere sığmamakta, çoğu zaman maliyetleri artmasın diye almaları gereken besin, su gibi temel ihtiyaçları karşılanmamakta, hijyenik olmayan daracık ortamlarda tutulmakta, belirli bir süre sonra kafeslere sığmayınca da sokaklara bırakılarak tekrar sokak hayvanı popülasyonunun artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, gerekli tedbirleri almayan bu işletme sahiplerine, hem idari para cezası verilmesi, hem gerekiyorsa hapis cezası verilmesi, hem de bir daha bu işle iştigal etmemeleri için ruhsatlarının iptal edilmesi gerekir.

Bu yaptırımlar, özellikle hayvanları, kumar, eğlence ve gösteri amaçlı dövüştürenlere, onların haklarını ihlal edip tecavüze uğratanlara, onlar üzerinden haksız kazanç sağlayan kişilere karşı verilen idari para cezalarını kapsayacağından ve bu işi kumar amaçlı ya da zevk için yapanlara karşı etkisinin, daha da caydırıcı olması açısından para cezalarının bir misli artırılmış, özellikle bu işi kumar oynatarak ya da gösteri amacıyla yaparak ekonomik çıkar sağlayanlara ise hapis cezası öngörülmüştür.

12. maddeye eklenen son fıkraya göre, Dini amaç ve et hayvanı olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek, yasak olarak düzenlenmiştir. Türk örf ve adetlerine göre, bu hayvanları (at, eşek, kedi, köpek, vs.) kesmek ve tüketim amacı olarak topluma sunmak toplumsal infial yaratacak niteliktedir. Dolayısıyla, idari para cezasının artırılması gerekir. Bu maddenin uygulanması, bu kanunun 28. maddesinin k fıkrasının uygulanmasına da hanel getirmemeli, şüpheli, aynı zamanda bu maddeden dolayı da ceza almalıdır. Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar artık “kabahat” olarak değerlendirilmemektedir. Bu nedenle, idari para cezası yerine, alt limiti olan bir yıl hapis cezası öngörülmüştür.

Bu kanunun temeli, hayvanlara yaşam hakkı vermek olduğuna göre, bir hayvanın canının alınması gibi hassas olan bir hususun, kamuoyu vicdanına en uygun şekilde olması, bu işin en acısız şekilde gerçekleşmesinin sağlanması gerekir. Gerekçesi net olarak 13. madde de açıklandığı üzere, bu maddeye karşı aykırı davranışların da idari para cezalarının artırılması uygun görülmüştür.

Hayvanlara, kasıtlı olarak kötü davranmanın, acımasız ve zalimce işlem yapmanın, hayvanları dövmenin, aç ve susuz bırakmanın, aşırı soğuğa ve/veya sığağa maruz bırakmanın, bakımlarını ihmal etmenin, fiziksel ve psikolojik acı çektirmenin cezası, idari para cezası olamaz. Bu kanunun kimi hükümleri, Kabahatler Kanunu çerçevesi içinde değerlendirilse de değişen toplum dinamikleri, kamuoyunun artık tüm canlılara karşı daha duyarlı olmasını getirmiş, cezaların daha etkili olmasını gerektirmiştir. Burada bahsi geçen suç, hayvanlara karşı hukukta tanımlanan “kötü muamele” olmayıp; onlara, kanun koyucunun da belirttiği gibi acımasızca davranılması, insan olmanın getirdiği güç ve ayrıcalık kullanılarak işkence edilmesidir. Hayvanların bir bakımevinde sorumluluğunu üstlenen belediye, veteriner işleri müdürü ve eğer varsa özel şirket yetkilileri de, aynı kapsam içinde sorumludur.

Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar “kabahat” olarak değil, SUÇ olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca, ekonomik gücü yerinde olan birisine verilebilecek bir para cezası, kimi zaman teşvik anlamına bile gelebilecektir. Kaldı ki, mevcut TCK 151/2 maddesi, sahipli hayvanın öldürülmesi halinde, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası düzenlemiştir. Kanun koyucunun, hapis cezasının alt sınırını, 4 ay olarak belirlemesinin nedeni; büyük olasılıkla, bu cezanın ön ödeme ile geçirilememesi ve sanığın işlemiş olduğu bu suçun, muhakkak sabıkasına işlenmesi olmalıdır. Buradaki yasa değişikliği teklifi ile aynı anda uyumlu olarak TCK 151/2 maddesinin de değiştirilmesi gerekir.

Aynı şekilde bu teklife eklenen 14 üncü maddenin (m) bendine göre (kendi hayvanına eziyet yapan kişiye de) bu yasadaki diğer maddelerle uyumlu olmak üzere, hapis ve adli para cezası verilmesi gerekir. İşlenen fiil kabahat olmayıp cürüm olması, savcılık ve mahkemelerin re’sen görev alanlarında değerlendirilmesini ve failin de buna göre yargılanmasını icap eder.

Yayın organlarının, aynı zamanda eğitim kuşaklarında hayvan ve doğa sevgisi aşılayacak programlara yer vermemeleri ya da bunlara, izlenme oranı çok düşük yayın saatlerinde yer vermeleri, özellikle milyon dolarlarla ifade edilen bütçeleri elinde bulunduran çoğu şirket için burada belirlenen ceza yaptırım, çok semboliktir, hiçbir yaptırımı ya da caydırıcılığı yoktur. Bu nedenle, idari para cezasının daha makul düzeye çıkarılması gerekir. Üç uyarıya rağmen, prime time’da ya da normal sürelerde, yasanın aradığı yayını yapmayan televizyon ya da radyolara hem para cezasının verilmesi hem de yasada belirtilen süre çerçevesinde, prime time’larda RTÜK’ün belirleyeceği hayvan ve doğa sevgisi ile ilgili yayınların yapılmasının sağlanması gerekir. Ceza olarak alınan bedeller, hayvanların refahı, kısırlaştırılması gibi konularda kullanılmak üzere çevre bakanlığına aktarılır.

Bir hayvanı trafik kazası sonucu yaralayıp bakımını yaptırmayarak onun ölümüne sebep olan kişinin, trafik kaydına muhakkak işlediği suçun cezasının işlenmesi, trafikte bulunan sürücülerin, daha hassas olmasını, hayvanlara bir “mal” olarak değil de “can” olarak bakmasının gerekliliğindedir.

Bu kanun değişikliğinin en büyük amaçlarından birisi, yurda kaçak olarak giren, özellikle de yurtdışına kontrolsüz olarak çıkartılan ve nereye gittiği tam olarak bilinmeyen sokak hayvanlarının, kaçak ve kontrolsüz ticaretini engellemektir. Bu durum detaylı olarak özellikle Geçici 3. maddede gerekçelendirilmiş ve teklif maddesi haline getirilmiştir.

Her ne kadar idari para cezaları, hukukta düzenlenmiş bir çeşit yaptırım olsa da hayvan haklarına karşı işlenen suçların cezasının, para cezası olması, bu kanunun yaptırımının olmaması anlamına gelir. Çünkü, ekonomik gücü yerinde olan birisine verilebilecek bir para cezası, kimi zaman teşvik anlamına bile gelecektir. Kaldı ki mevcut TCK 151/2 maddesi ile sahipli hayvanın öldürülmesi halinde, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası düzenlenmiştir. Kanun koyucunun, hapis cezasının alt sınırını, 4 ay olarak belirlemesinin nedeni, büyük olasılıkla, bu cezanın ön ödeme ile geçirilememesini ve sanığın işlemiş olduğu bu suçun sabıkasına muhakkak işlenmesini sağlamak olmalıdır.

Bu suçların kovuşturulması re’sen cumhuriyet savcılıklarınca yapıлып sonuçlandırılmalıdır. Suçun takibi, şikayete bağlı olmamalıdır. Suç duyurusunda, suçtan zarar görenlerin olduğu gibi, durumu bizzat gören kişiler ile il hayvan ve haklarını koruma kurulları ve bu konuda çalışan vakıf - dernekler de suç duyurusunda bulunabilmelidir. Mağdur olan hayvan sahibi, şikayetinden vazgeçtiği takdirde, zarar gören taraf ve ülke genelindeki hayvanları koruma dernekleri, diledikleri takdirde bu davalara müdahil sıfatıyla katılabilmelidir.

Hayvan haklarına karşı işlenen suçlar, kişiler tarafından olabildiği gibi kamu otoritesindeki yetkisini kullanan tüzel kişiler ya da orada çalışan görevli kişiler tarafından da haksız ve hukuka aykırı bir biçimde kullanılabilir. Hayvan hakları; eğer bu kişiler ya da azmettirenler tarafından her ne şekilde olursa olsun ihlal edilirse, verilecek cezalar bir misli oranında artırılmıştır.

Madde 16- Özellikle yurda giren kaçak hayvan ithalatının önü kesilmediği sürece ve bunlara talebi körükleyen pet-shop'lar denetlenmediği sürece (hatta bunlara geliş güzel ruhsat verildiği sürece) yapılan çalışmalar aslında küçük iyi niyetli hareketler ve akıntıya karşı kürek çekmek olarak kalacaktır. Çünkü hayvan popülasyonu, bir şekilde kontrol altına alınmaz ise tüm yapılan çalışmalar boşa gidecek, Hakları korumak da savunmak da zorlaşacaktır.

Gelişmiş ülkelerin kendi memleketlerine insan bile sokmadan önce ne kadar tedbirli davrandıkları, insanlara vize, hayvanlara karantina ve aşı karnesi uygulamaları, hatta her türlü bitki tohumu girişinin bile sıkı denetime tabi tutulduğu, malumunuzdur. Halbuki bizde, bunu bir türlü uygulayamadığımız için, ev ve süs hayvanı ticareti yapanların, sırf ekmek parası kazanması için bu ticareti yapmalarına göz yumduğumuz için ve kontrol ile denetim mekanizmalarımızın gereği gibi çalışmayıp sırf kanunlarda kelime babında kaldıkları için hayvanlarla ilgili ortaya çıkacak hiçbir problemin önüne geçilememekte, üstelik hayvan barınaklarındaki çok kötü görüntülerin ortaya çıkması da engellenememektedir.

Özellikle, eski doğu bloku ülkelerinden ülkemize bu süs ve ev hayvanları yoğun bir şekilde girmekte, hatta bizim ülkemiz için özel üretim yapılmaktadır. Bunları çok ucuz fiyata mal eden bu kişiler, ülkemizin hem sağlık, hem de hayvan popülasyon kontrolünü bozmaktadır. Yurt içinde satış yapanlar ise faturasız satış yaparak hem vergi ödememekte, hem de bu hayvanları uygun fiyatlara satmaktadır. Satılan bu hayvanlar ise geçici bir heves olarak alındığından bir kaç yıl içinde ya barınaklardaki olumsuz koşullara terk edilmekte ya da belediyeler tarafından itlaf veya zehirleme gibi korkunç sonlara mahkum olmaktadır.

Öte yandan, aynı şekilde yurtdışına tırlarla ve gemilerle kaçak olarak kürk üretimi nedeniyle kedi ve köpekler kaçırılmakta, çok kötü ortamlarda istiflenmekte, yurtdışında da büyük olasılıkla bu hayvanların kürkünden faydalanılmakta, hatta hayvanların üzerinden uyuşturucu kaçakçılığı bile yapılmaktadır. O nedenle, her koşulda hem giriş hem çıkış sıkı şekilde kontrol altına alınmalı, kanunun yürürlüğe girdiği andan itibaren sınırlama getirilmelidir.

Bu kanunun, belki de en önemli maddesi bu geçici 3. Maddedir. Hayvan ticareti 10 yıl boyunca, nüfus, kontrol altına alınana kadar, kesinlikle yasaklanmalı, diğer tedbirlerle ve Aşılama, kısırlaştırma, micro chip - kayıt altına alma gibi yöntemlerle, uzun vadede, belki sokak hayvanı ve barınakların da ortadan kaldırılacağı öngörülmektedir. Yurda giren her 6 çift kedi ve köpekten, üreme sonucu, 6 yılda, 60 bin kedi köpek oluşmaktadır. Bu ticarete göz yuman görevliler hakkında da bu nedenle cezalar bir misli artırılmıştır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLLERİ UMUT ORAN VE MELDA ONUR İLE
20 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**24/06/2004 TARİHLİ 5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNUNUN BAZI
MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24.6.2004 tarih ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 1 inci Maddesinde "önlenmesini" ibaresinden sonra gelmek üzere "sağlamak ve doğal yaşamlarından kaynaklanan ekolojik ve etolojik haklarını güvence altına almaktır." ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 2 nci Maddesinde "yükümlülükleri ile" ibaresinden sonra gelmek üzere "hayvanlara ve onların doğal yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar ve" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 3 üncü Maddesinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

a) (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde, yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle doğal hareket yeteneğini kaybetmiş bütün hayvanları,"

b) (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"k) Hayvan bakımevi: Hayvanların aşılama, kısırlaştırma, tedavi ve bakımlarının, rehabilitasyon süresince yapıldığı, beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının sağlandığı, rehabilitasyon merkezini, Bakıma muhtaç, sahipsiz ve güçten düşmüş, doğası dışı agresif ve saldırgan tavırlar gösteren hayvanların rehabilite edildiği ve bu süre içerisinde ihtiyaçlarının karşılandığı merkezi,"

c) 3 üncü maddeye aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"p) İşaretleme: Hayvanların yaşamı ve davranışları üzerine olumsuz etkisi olmayan, Veteriner Hekim kontrolü altında, kulak küpesi, mikroçip (elektronik hücre) gibi materyallerin uygulanmasıyla, hayvanları kimliklendirme ve kayıt altına alma yöntemi,

r) Müşahede Merkezi: Veteriner Hekim raporu doğrultusunda, hastalıktan şüpheli ya da hasta hayvanın, geçici süre ile gözetim altında tutulduğu yer,

s) Hayvan: Bitkilerden farklı olarak, duyu ve hareket yeteneği olan, hissetme yetisine sahip, kendilerine ait yaşamları olan, korunmaya ihtiyaç duyan canlıların tamamı,

ş) Eşitlik ilkesi: Farklı gruplardaki hayvanların, doğalarının gerektirdiği şekilde çıkarlarının aynı derecede önemsenmesini,

t) Sahipsiz hayvan: Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve/veya arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucusunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan hayvanları,

u) Serbest Veteriner Hekim: 18.3.1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odaların Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun uyarınca mesleğini icra eden ve bu Kanunun 5 inci maddesinde sıralanan görev ve yetkileri kullanan ve sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilim veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticarî mahiyette olmayan hekimlik hizmetlerini, işverene tâbi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapan bu yasanın tatbikinde görevlendirilen, 23/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olmaksızın çalışan, mevzuatlar çerçevesinde mesleğini serbest olarak icra etme yetkisine sahip veteriner hekimi,

ü) Sorumlu Veteriner Hekim: Belediye bakımevlerinde, yasalarla belirlenmiş hizmetleri ve sorumlulukları yerine getirecek olan kamu veteriner hekimini,
v) Yerel Hayvan Koruma Görevlisi: Sahipsiz hayvanların kendi mekânlarında, buldukları bölge ve mahallerde yaşam sorumluluğunu üstlenen ve il hayvan koruma kurulunca yetkilendirilen gönüllü kişileri,
ifade eder."

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (b) bendinde "Evcil" kelimesinden önce gelmek üzere "Tüm" kelimesi eklenmiştir.

" a) Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına ve insanlar tarafından işkence, eziyet ve kötü muamele görmeme hakkına sahiptir.

d) Hiçbir maddi kazanç ve menfaat amacı gütmeksizin, sadece insani ve vicdani sorumluluklarla, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanları koruyan, sorumluluğu altına alan veya buna talip olan ve bu Kanunda öngörülen koşulları taşıyan gerçek ve tüzel kişilerin teşviki ve bu kapsamda koruma, barındırma, bakım, aşılama ve kısırlaştırılma gibi faaliyetlerinin desteklenmesi için bölge yerel yönetimi ile eşgüdüm sağlanması esastır."

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesine aşağıdaki ilaveler yapılmıştır.

a) 5 inci maddenin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir.

"Sahiplenilen tüm hayvanlar işaretlenecek ve isim, adres ve hangi belediyeye kayıtlı olduğunu gösterir numarası olacaktır. Sokaklardan rehabilitasyon, tedavi ya da kısırlaştırma amacı için bakımevine alınan ya da terk edilen tüm hayvanlar, belediye demir başına, belediyenin sahipli hayvanı olarak kaydedilecektir. Hiç kimse, bir evcil hayvanın bakımı ve sahiplenilmesiyle ilgili eğitim programına katılıp geçerli sertifika almadan, her hangi bir evcil hayvan edinemez. Evcil hayvan sahiplenme ve bakım eğitimi ile sertifika verilmesi, Bakanlıkça düzenlenecek bir yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra hükmü için 5 yıllık geçiş süresi mevcuttur."

b) 5 inci maddenin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ev hayvanları ile kontrollü hayvanlardan, doğal yaşama ortamlarına tekrar uyum sağlayamayacak durumda olanlar terk edilemez, terk edilmeye zorlanamaz; beslenemeyeceği ve iklimine uyum sağlayamayacağı ortama bırakılamaz. Ancak, yeniden sahiplendirme yapılabilir ya da hayvan bakımevlerine teslim edilebilir. Sahiplendirmeler, kayıt altına alınır, kayıtlar, en büyük mülki amirliğin denetimi altında tutulur."

c) 5 inci maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Rahatsızlık verdiği mahkeme kanalıyla kanıtlanmadıkça, evcil hayvanlar; apartman ya da site yönetim planına ya da başka mevzuatlara dayanılarak, yaşadığı yerden tahliye edilemez."

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 11 inci Maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Hayvanları kumar, eğlence, gösteri amacıyla kullanmak ya da kullanılmak, bu yollarla onlar üzerinden ekonomik çıkar sağlamak veya üçüncü şahısları bu nedenle teşvik etmek ya da azmettirmek yasaktır."

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 12 nci Maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Dini amaç ve et hayvanı olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek yasaktır."

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 13 üncü Maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kesim hayvanı olarak beslenen kuzuyu, oğlağı, buzağıyı ve benzeri süt emen yavruları, yavrulama dönemindeki gebe veya emziren dişi hayvanları kesmek ya da öldürmek yasaktır. Deve, at, eşek, katır gibi hayvanları, kesim hayvanı olarak öldürmek yasaktır. Etinden faydalanılan hayvanların haricinde; sırf yan ürünleri için hayvan öldürmek yasaktır."

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine aşağıdaki ilaveler yapılmıştır.

a) 14 üncü Maddenin (a) bendinde yer alan "maruz bırakmak" ibaresinden sonra gelmek üzere "zehirlenmek, muhtelif silahlarla veya sair usullerle itlaf etmek," ibaresi eklenmiştir.

b) 14 üncü Maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

"m) Mahallin en büyük mülki amiri ya da o bölgedeki kolluk kuvvetlerince görevlendirilen denetim elemanlarınca resen ya da şikayet üzerine yapılan denetim sonucunda; 5199 sayılı Kanunda belirtilen fiillere aykırılık tespit edilmesi durumunda, kolluk kuvvetlerince düzenlenen tutanak, doğrudan, savcılığa intikal ettirilir.

Denetim sonunda; 5199 sayılı Kanuna aykırı hareket eden ve bu suretle bulundurduğu hayvanların bakımını, ciddi şekilde ihmal ettiği ya da onlara ağrı, acı veya zarar verdiği denetim elemanlarınca tespit edilen kişilerin, hayvanlarına, mahkeme tarafından el konulur. Mahkeme, yetkili makam veya/merci, yerel, yönetimlerle işbirliği yaparak söz konusu hayvanların, yeniden sahiplendirilmesini ya da koruma altına alınmasını sağlar.

Bu maddeye aykırı davranan kişinin, on yıl boyunca, yeniden hayvan sahiplenmesi yasaklanır."

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 15 inci Maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

"Eğer o ilde varsa, baroların hayvan hakları komisyonu üyelerinden en az bir hukukçu ya da baronun görevlendireceği avukat,"

MADDE 11- 5199 sayılı Kanunun 18 inci Maddesinde aşağıdaki ilave yapılmıştır.

a) Birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Yerel hayvanları koruma gönüllüleri, şüphelilere, hayvan haklarının ihlaline mani olmak için uyarılarda bulunur, hayvanlara karşı suç işleyenler hakkında delil teşkil edecek araç plaka numaralarını alarak olay mahallinde bırakılan diğer delil teşkil edecek şeyleri tespit ederek veya alıkoyarak yakalanmalarını sağlamak üzere kolluk kuvvetlerine ve kanunla yetkili kılınan diğer makamlara bildirirler. Kanunun ve ilgili mevzuatın hükümlerine muhalefet edildiği tespit edildiği hallerde, suç delillerinin olay mahallinden kaybolabileceği durumlarda, düzenledikleri tutanağı en kısa zamanda müdürlüklere veya bağlı birimlerine, genel kolluk kuvvetlerine veya kanunla yetkili kılınan diğer görevlilere teslim ederek veya haber vererek bu kanuna göre suç işleyenler hakkında işlem yapılmasını sağlarlar."

MADDE 12- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu Maddesi aşağıda şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 19- Sahipsiz ve güçten düşmüş tüm hayvanların korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurmak; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır. Bu amaçla Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur. Bu ödeneğin kullanımına ilişkin esas ve usuller, Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Diğer mali kaynakları şunlardır:

- a) Bu Kanuna göre verilecek idari para cezaları,
- b) Bu Kanuna göre verilecek izin, belge ve ruhsatlardan Bakanlıkça belirlenecek miktarda alınacak ücretler,
- c) Türkiye Jokey Kulübü'nün elde ettiği yıllık gelirinden %2 oranında pay,
- d) At yarışlarında oynanan biletlerden %2' den az olmamak kaydıyla alınacak pay,
- e) İthalat ve ihracatına izin verilen ev ve süs hayvanları ile bunlara ilişkin her türlü malzemenin ithalat/ihracat bedellerinden alınacak %2 oranında pay,
- f) Hayvan satışı için izin alan merkezlerden alınacak ve her yıl yenilenecek ruhsat bedelleri,
- g) RTÜK kapsamında, özel radyo ve televizyonlara verilecek idari para cezaları."

MADDE 13- 5199 sayılı Kanunun 21 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Aksine durumda sürücünün ehliyetine bir yıl süre ile el koyulur ve trafik cezası, kayıtlarına işlenir."

MADDE 14- 5199 sayılı Kanunun 23 üncü Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 23- Bu Kanun kapsamında olan ev hayvanlarının ticaretinin yapılması, ithalatı ve ihracatı ile her ne şekilde olursa olsun, ülkeden çıkarılması ve sokulması ile ilgili her türlü kısıtlama, yasaklama, izin ve işlemlerinde Bakanlığın görüşü alınmak kaydıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilidir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ilgili birimlerince, yıl içinde yapılan ithalat ve ihracat ile ilgili bilgiler Bakanlığa bildirilir."

MADDE 15- 5199 sayılı Kanunun 28 inci Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara, aşağıdaki cezalar verilir:

- a) 4 üncü maddenin (k) bendinin ikinci cümlesi hükmüne aykırı davrananlara, hayvan başına iki yüz elli Türk Lirası idari para cezası.
- b) 5 inci maddenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve yedinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına yüz elli Türk Lirası, sekizinci fıkrasında öngörülen yükümlülük ve yasaklara uymayanlara hayvan başına üç yüz Türk Lirası idari para cezası, birinci fıkraya ek fıkra hükmünün gereğini ifa etmeyenlere hayvan başına üç yüz Türk Lirası idari para cezası,
- c) 6 ncı maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası,
- d) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına iki yüz elli Türk Lirası idari para cezası.
- e) 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan türünü yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına yedi bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası; ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarına uymayanlara hayvan başına bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu maddeye aykırı davrananlara idari para cezalarının yanında ayrıca hayvan hastanelerinin lisansları, Bakanlıkça kaldırılır, veterinerlerin çalışma ruhsatları ise önce bir yıl süre ile tekrarında ise tamamen iptal edilir.

f) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına bin Türk Lirası para cezası;

g) 10^ı uncu maddede belirtilen hayvan ticareti izni almayanlara ve bu konudaki yasaklara ve yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara hayvan başına, iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası ve bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası,

Ayrıca İşletme ruhsatları, İl Çevre Müdürlüğünce derhal iptal edilir ve bir daha aynı konuda ne burayı işleten gerçek kişilere ne de burayı işleten şirketin ortaklarına bir daha bu konuda ruhsat verilir.

h) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara iki bin beş yüz Türk Lirası para cezası, ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası ve üçüncü fıkrasına aykırı davrananlara iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası,

ı) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beş yüz Türk Lirası para cezası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına bin iki yüz elli Türk Lirası idari para cezası, üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası,

j) 13 üncü maddeye aykırı davrananlara, öldürülen hayvan başına beş yüz Türk Lirası idari para cezası, aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi halinde öldürülen hayvan başına bin iki yüz elli Türk Lirası idari para cezası verilir.

k) 14 üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Aynı muamelenin, belediye ait bir hayvan bakımevinde gerçekleşmesi halinde, o belediyenin veteriner işleri müdürü, ihale özel bir şirkete verilerek işletiliyorsa, şirket yetkilileri de aynı hükümler çerçevesinde yargılanır, (b), (c), (d), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara beş yüz Türk Lirası idari para cezası; (f), (j) ve (l) bentlerine aykırı davrananlara, hayvan başına, iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası ve üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir, kesilmiş ve canlı hayvanlara el konulur. El konulan canlı hayvanların, bir hayvan bakımevine nakli sağlanır, (m) bendine aykırı davrananlara, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile birlikte iki bin beş yüz Türk Lirası adli para cezası verilir.

1) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına öncelikle uyarı verilir. Üçüncü uyarıdan sonra da ihlaline devam eden televizyon ya da radyo kurumuna, maddenin ihlal edildiği her ay için ulusal televizyonlar için elli bin Türk Lirası, ulusal radyolar için on bin Türk Lirası, hayvan refahı kapsamında kullanılmak üzere idari para cezası verilir ve RTÜK'ün uygun göreceği üç gün için prime time döneminde, RTÜK'ün belirleyeceği en az yarım saatlik doğa, çevre ve hayvan sevgisi ile ilgili eğitici program yayınlattırılır. Bundan sonra ihlalin devam ettiği her uyarıdan sonra, aynı ceza tekrarlanır. Alınan bu bedeller, hayvan refahında ve eğitici yayınlarda kullanılmak üzere RTÜK tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu konuyla ilgili bütçesine aktarılır.

Yerel radyo ve televizyonlardan da, o bölgenin mülki amirinin takdirinde olmak üzere yeteri kadar hayvan ve doğa sevgisini aşılacak, eğitici yayın yapılması istenir.

m) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına iki yüz elli Türk Lirası idari para cezası istenir,

n) 22 nci maddeye uymayanlara, mevcut hayvanat bahçelerinde, kötü şartlarda barındırdıkları ya da sergiledikleri hayvanlar için buranın bakımından sorumlu olanlar için savcılık görev ihmali nedeniyle, Türk Ceza Kanunu kapsamında görev ihmali nedeniyle resen dava açar.

o) 23 üncü maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına, iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası,

p) Bu Kanunda yazılı hayvan haklarını ihlal eden eylem, toplumsal infial yaratmış ise, ayrıca üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suç şikayete bağlı olmayıp Cumhuriyet Savcılarınca, resen soruşturulur. Ayrıca bu suçu işleyen kişinin, özgürlüğü bağlayıcı cezası sona erdikten sonra en az bir yıl boyunca devlete bağlı bir psikolojik tedavi merkezinde müşahede altına alınması gerekir.

Bu maddenin (b) bendinde atıfta bulunulan 5 inci maddenin birinci, üçüncü ve altıncı fıkraları ile (o) bendi dışında kalan fiillerin, veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvanları koruma derneği üyeleri, hayvanları koruma vakfı üyeleri, hayvan toplama, gözetim altına alma, bakma, koruma ile görevlendirilmiş olan kişilerce işlenmesi halinde verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Bu maddede yazılı idarî para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

r) İşbu kanundaki yasaklara karşı hareket eden kişiler, bu kamu görevini ifa ederken ya da bu sıfat altında yapmışsa veyahut azmettirmiş ya da doğrudan veya dolaylı sözlü ya da yazılı emir vermişse, verilen hapis cezaları ve idari cezaları bir misli arttırılır."

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun 31 inci Maddesine aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile her türlü ev ve süs hayvanının ithal ve ihracı, insan sağlığının korunması ve hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi için 10 yıl müddetle yasaklanmıştır. Buna aykırı hareket edenlere ve şeriklerine, hayvan başına, üç bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrüründe ise ceza üç kat arttırılır. Bu suçu işleyenler, kamu görevlisi ise ceza bir kat arttırılır. Kaçakçılık mevzuatı kapsamında yargılama hükümleri saklıdır."

Yürürlük

MADDE 17- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Alt Komisyon Raporu

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Savunmasız tüm canlıların doğasından kaynaklanan yaşamsal, bedensel ve özgürlük haklarını korumak ve yasal teminat altına almak hukuk devletinin bir gereğidir. Bu amaçla, uluslararası gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de çalışmalar yürütülmüş ve 2004 yılında 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çıkarılmıştır. Aradan geçen süre zarfında dünyada hayvan hakları konusunda önemli gelişmeler yaşanmış ve 5199 sayılı Kanunun da bu çerçevede güncellenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Çevre Komisyonununun 19.02.2014 tarihli 14. Toplantısında, bu amaçla hazırlanan *Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı* (1/685) ile 24/06/2004 Tarihli 5199 Sayılı *Hayvanları Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifinin* (2/770), tasarı esas alınmak suretiyle birleştirilerek görüşülmesi ve bir alt komisyonunda değerlendirilmesi kabul edilmiştir.

Alt komisyonumuz AK Parti Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ, Malatya Milletvekili Hüseyin Cemal Akın, İzmir Milletvekili Aydın Şengül, Kocaeli Milletvekili Zeki Aygün; CHP İstanbul Milletvekili Melda Onur, MHP Kastamonu Milletvekili Emin Çınar ve HDP Mardin Milletvekili Erol Dora'dan oluşmuş ve Başkanlığa Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ı seçerek çalışmalarına başlamıştır.

Alt komisyonumuz 19.02.2014 tarihli ilk toplantısında konunun paydaşlarını dinlemiş, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar, barolar, odalar ve gönüllülerden toplantıya iştirak eden ve söz isteyen herkese süre kısıtlaması olmaksızın söz vermiştir. Bu çerçevede yaklaşık elli kişi gündeme ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Söz alan konuşmacılar özetle;

- Kanunda öngörülen cezaların çok az olduğunu ve cezaların artırılması,
- Bazı suçlara mutlak suretle hapis cezası öngörülmesi,
- Tasarıda kurulması öngörülen "doğal hayat parklarının" uygulanamaz olduğu,
- Hayvan deneylerinin yasaklanması ya da çok sıkı kurallara bağlanması,
- Hayvan dövüşlerinin yasaklanması, bu dövüşlerin yapıldığı alanlarda uyuşturucu satışı, bahis gibi başka suçların da işlendiği,
- Pet-shoplarda hayvanların sağlıksız bir şekilde barındırıldığı, buralarda hayvan satışının yasaklanması,
- Hayvan kullanılarak yapılan sirk ve gösterileri ile yunus parklarının yasaklanması,
- Sokak hayvanlarının kısırlaştırılması uygulamasına devam edilmesi ve mikroçip takılmasının ardından sahiplendirilemeyenlerin alındıkları ortama bırakılması,
- Hayvan bakımevlerinde gönüllülerin çalışmasına izin verilmesi,
- Tasarıda köpekler için öngörülen tehlikeli ırk ayrımının kaldırılması

şeklinde görüş ve düşüncelerini ifade etmişlerdir. Alt Komisyonumuzca söz konusu görüş ve düşüncelerin somut öneriler şeklinde yazılı olarak da Komisyonumuza gönderilmesi, hazırlanacak metinde bu önerilerin dikkate alınacağı belirtilmiştir. Ayrıca alt komisyonumuz konu ile ilgili tüm

tarafların görüşlerinin alınması amacıyla ilgili yerlere yazı yazılmasına karar vermiştir. Bu çerçevede 81 Büyükşehir/ il belediyesi, 81 baro, 7 üniversite ile ilgili meslek odalarına görüşülmekte olan tasarı ve teklif yazı ile gönderilerek görüşleri sorulmuştur. Alt Komisyonumuza 29 Belediye, 10 Baro, 5 üniversite, 3 meslek odası ve 58 STK ve platformdan yazılı görüş gelmiştir.

Alt Komisyonumuz ilk toplantısında aldığı karar gereği 25.02.2014 tarihinde Çankaya Belediyesi, 26.02.2014 tarihinde Yenimahalle ve Keçiören Belediyesi hayvan barınaklarını ziyaret etmiştir. Ankara Barosu yetkililerin de iştirak ettiği ziyaretlerde barınakların durumu yerinde görülmüş ve ilgililerden bilgi alınmıştır.

Alt komisyonumuzun 27.02.2014 tarihli ikinci toplantısında, veteriner hekim ve köpek eğitmeni Tarkan Özvardar, Tüm Kanatlı Hayvanlar Federasyonu temsilcileri ve Ankara merkez ilçe belediyeleri veteriner işleri yetkilileri dinlenmiştir. Toplantıda Tarkan Özvardar; hayvan sahiplenmenin zorlaştırılması, sahiplenecek kişilerin mutlaka eğitime tabi tutulması ve sertifika alması, hayvan dövüşlerinin yasaklanması, üretim çiftliklerinin sıklıkla denetlenmesi, kaçak hayvan girişlerinin engellenmesi için gümrüklerde denetimlerin artırılmasını ifade etmiştir. Tüm Kanatlı Hayvanlar Federasyonu yetkilileri, horoz dövüşlerinin yasaklanmasına karşı olduklarını, horozların dövüştürülmediğini "müsabaka" yapıldığını, hint horozu ırkının korunması ve geliştirilmesi için bunun gerekli olduğunu, bu müsabakaların at yarışları gibi yasal bir zemine oturtulması gerektiğini belirtmişlerdir. Belediye yetkilileri ise özetle, bütçelerinin yetersiz olması nedeniyle barınakları istenilen seviyeye ulaştıramadıklarını, ülke çapında kısırlaştırma seferberliği başlatılmasını, sahipli hayvanları sokağa terk eden sahiplere ağır cezalar uygulanması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Alt komisyonumuzun 17.04.2014 tarihli üçüncü toplantısına, Komisyonumuza sokak hayvanlarının saldırısına uğradığını beyan ederek, kendilerinin de dinlenmesini talep eden vatandaşlar davet edilmiş ise de söz konusu kişiler farklı gerekçelerle toplantıya iştirak etmemişlerdir. Sadece Alt Komisyonumuzun toplantıya davet ettiği ve sokak köpeklerinin saldırısına uğradığı bilinen 23. Dönem milletvekili Bayram Meral, hayvanların idaresinin tek elden yönetilmesi gerektiğini, sokak hayvanlarının gruplar halinde dolaşarak bazı insanları korkuttuğunu ve bazen de zarar verdiğini, bunlara karşı önlem alınması gerektiği konularına değinmiştir.

Alt komisyonumuzun 24.04.2014 tarihli dördüncü toplantısında ise ilgili bakanlıklar ve baro temsilcileri ile akademisyenler davet edilerek hazırlanan taslak metin müzakere edilmiştir.

30.04.2014 tarihinde yapılan son toplantımızda tüm paydaşların önerileri doğrultusunda oluşturulan metne üyelerimizin görüş ve önerileri doğrultusunda son hali verilmiştir.

Bu çerçevede; 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının;

Çerçeve 1 inci maddesi, "sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkı" tanımının çıkarılması, "hayvan refahı" tanımının eklenmesi ve "güçten düşmüş hayvan", "hayvan bakımevi", "Bakanlık" tanımlarının değiştirilmesi suretiyle,

Çerçeve 2 nci maddesi, ev hayvanlarının sahiplenilmesi ve bakımı, hayvan sahiplerinin sorumlulukları ile ilgili hususların belirlenmesi amacıyla, Kanunun 5 inci maddesinin tamamen değiştirilmesi suretiyle,

Çerçeve 3 üncü maddesi, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların bakımevlerine götürülmesi, rehabilite edilmesi, kısırlaştırılması ve sahiplendirilmesi gibi hususların belirlenmesi amacıyla, Kanunun 6 ncı maddesinin tamamen değiştirilmesi suretiyle,

Çerçeve 4 üncü maddesi, deney hayvanlarının ithalat ve ihracatını izne tabi tutulmasını öngören bir fıkra eklenmek suretiyle,

Çerçeve 5 inci maddesi, hayvanlara yönelik yasakların genişletilmesi amacıyla, Kanunun 14 üncü maddesinin büyük oranda değiştirilmesi suretiyle 6 ncı madde olarak,

Çerçeve 6 ncı maddesi, il hayvan koruma kurulunda barodan bir avukatın da yer almasını sağlamak amacıyla, bir ibare eklenmek suretiyle 7 nci madde olarak,

Çerçeve 7 nci maddesi, nüfusu 100 binin üzerinde olan ilçelere de görev vermek amacıyla, kısmen değiştirilmesi suretiyle 8 inci madde olarak,

Çerçeve 8 inci maddesi 9 uncu madde olarak aynen,

Çerçeve 9 uncu maddesi, cezaların önemli ölçüde artırılması ve bazı suçlara hapis cezası verilmesi amacıyla, Kanunun 28 inci maddesinin büyük oranda değiştirilmesi suretiyle 10 uncu madde olarak,

Çerçeve 10 uncu maddesi, pet-shoplarda akvaryum balığı ve kuşlar dışında kalan ev hayvanlarının satışı ile hayvanlı kara ve su sirklerinin yasaklanması, hayvanların ticari amaçlı reklam ve film çekimlerinde kullanılmasının izne tâbi tutulması amacıyla, Kanunun 10 uncu maddesinin tamamen değiştirilmesi suretiyle 5 inci madde olarak,

Çerçeve 11 inci maddesi, tehlikeli ırk yasağının kaldırılması nedeniyle tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

Çerçeve 12 nci maddesi, kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kapatılmasının iki yıl, pet-shoplarda ev hayvanı satışının yasaklanmasının bir yıl ve mahalli idarelerin hayvan sahiplenilmesi ve bakımı konusunda verecekleri eğitimin bir yıl sonra yürürlüğe girmesinin öngörülmesi suretiyle,

Çerçeve 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Çevre Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

08.05.2014

Selçuk Özdağ

Zeki Aygün

Hüseyin Cemal Akın

Manisa

Kocaeli

Malatya

Aydın Şengül

Melda Onur

Emin Çınar

İzmir

İstanbul

Kastamonu

(Muhalifim)

Erol Dora

Mardin

MUHALEFET ŞERHİ

Madde-4'te yer alan Hayvan Deneyleri ile ilgili maddenin Hayvan Hakları başlığı altındaki bir yasada bulunması çelişkilidir. Bu yasada bulunmamasıdır.

Dünyada giderek hayvan deneyleri sonlanmaktadır. Bu konuda ilgili bakanlıkların katılımlarıyla yapılacak yeni bir yasal düzenleme çalışmasına ihtiyaç vardır. Dünyadaki gelişmeler ve hayvan refahına yönelik yasal düzenlemeler takip edilerek hayvan deneylerinin tedricen yasaklanmasına yönelik olarak Sağlık Bakanlığınca bir alt komisyon kurulması, hayvan deneyleri ile ilgili düzenlemelerin bu komisyon tarafından yapılması önerimizdir.

Madde-13'te yer alan ve Madde 5'e atıfta bulunan yunus parkları ile ilgili kapatılma süresinin 2 yıldan 1 yıla çekilmesi önerimizdir.

Yunus Parkları bir süredir kamuoyunun tepkisini çekmekte olup bu konuyla ilgili çok sayıda şikayet dile getirilmiştir. Parkları işleten kurumların bu tepkilerden uzun süredir haberdar olduğu varsayılmaktadır. Bu nedenle 1 yıllık bir sürede işlerini tasfiye etmeleri mümkün olacaktır.

Madde-9'da yer alan Hayvanat Bahçeleri ile ilgili değişiklik maddesi yeni Hayvanat Bahçelerinin kurulmasına izin vermektedir. Yeni izinlerin verilmemesi önerimizdir.

Hayvanları buldukları doğudan kopararak seyirlik bir hale getirme yönündeki iş alanı dünyada giderek terkedilmektedir. Bu nedenle ülkemizde mevcut olanların sıkı denetime tabi olması, tedricen kapatılmasının desteklenmesi ve yeni bir Hayvanat Bahçesi açılmaması hayvan haklarını koruma açısından doğru bir yaklaşım olacaktır.

Melda Onur

İstanbul

ALT KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin (g), (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; maddeye aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

"g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle fizikî olarak iş yapabilme yeteneğini kaybetmiş hayvanları,

k) Hayvan bakımevi: Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan, işletilen veya yönetilen, sahihsiz hayvanların rehabilite edildiği ve bakıldığı tesisi,

o) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,"

"a) Hayvan refahı: Hayvanların etolojik, fiziksel ve psikolojik yönden sağlık, bakım beslenme, barınma ve nakil ihtiyaçlarının en üst düzeyde temin edilerek, hayvanların gereksiz yere ağrı, acı çekmelerine veya yaralanmalarına yol açmayacak koşulların karşılandığı yaşam tarzını,"

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5- Ev hayvanını sahiplenen, satan veya ona bakan kişi, hayvanı hayvan refahına uygun olarak barındırmak, etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmekle yükümlüdür.

Ev hayvanlarını satan veya sahiplenen kişiler, hayvanlarından kaynaklanan çevre kirliliğini ve insanlara verilebilecek zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirleri almakla yükümlü olup; zamanında ve yeterli seviyede tedbir alınmamasından kaynaklanan zararları tazmin etmek zorundadırlar.

Ev hayvanı satan ve sahiplenen kişiler, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler.

Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme ve satışı konularındaki eğitim ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile eşgüdüm sağlanmak suretiyle, İçişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Ticari amaç güdümeden bilhassa ev ve bahçesi içerisinde bakılan ev hayvanları sahiplerinin borçlarından dolayı haczedilemezler."

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 6- Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır.

Sahipsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarının en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçip ile kaydedildikten sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. 14 üncü maddenin (r) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler alındıkları ortama bırakılır. Bakımevlerinde güçten düşmüş hayvanlar için özel bir alan tahsis edilir. Bu hayvanların bakımevlerinde oluşturulacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılmasına devam olunur.

Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının koordinasyonu ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Hayvan bakımevi izinleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verilir.

Hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen ve bu Kanunda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilere; belediyeler, orman idareleri, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, mülkiyeti idarelerde kalmak koşuluyla arazi ve buna ait binalar ve demirbaşlar tahsis edilebilir. Tahsis edilen arazilerin üzerinde amaca uygun tesisler ilgili Bakanlığın/İdarenin izni ile yapılır."

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmalar, etik kurullarınca düzenlenen eğitim programlarına katılarak deney hayvanı kullanım sertifikası alan araştırmacılar tarafından yapılır.

Deney hayvanlarının ithalat ve ihracatı izne tâbidir. Bu izin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca verilir."

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10- Üretim çiftlikleri haricinde ev hayvanı ticareti yapmak yasaktır. Akvaryum balıkları ve kuş türleri bu yasağın dışındadır. Bu hayvanların ticaretinin yapıldığı yerlerde, hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur. Üretim çiftliklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Ev hayvanlarının üretimini yapanlar, annenin ve yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür.

Hayvanların ticarî amaçla film çekimi ve reklam için kullanılması ile ilgili hususlar izne tâbidir. Bu izne ait usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması, işletilmesi, gösteri yapılması yasaktır."

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Madde 14- Hayvanlarla ilgili yasaklar şunlardır:

a) Kesim hayvanları ve 4915 sayılı Kanun çerçevesinde avlanmasına ve özel üretim çiftliklerinde kesim hayvanı olarak üretimine izin verilen av hayvanları ile ticarete konu yabani hayvanlar dışındaki hayvanları kasten öldürmek.

b) Ölmüş ya da (a) bendi kapsamında öldürülmüş hayvanları et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürmek.

c) Hayvanlara işkence yapmak,

d) Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak.

e) Kasıtlı olarak kötü davranmak, psikolojik acı çektirmek, aç ve susuz bırakmak, sokağa terk etmek, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak.

- f) Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak.
- g) Hayvan bakımı eğitimi almamış kişilerce ev hayvanı satmak.
- h) Ev hayvanlarını onaltı yaşından küçüklere satmak.
- ı) Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, vücutlarına müdahalelerde bulunmak.
- j) Kesim için yetiştirilmiş hayvanlar dışındaki hayvanları ödül, ikramiye ya da prim olarak dağıtmak.
- k) Hasta, sakat ve yaşlı durumda bulunan veya iyileşemeyecek derecede ağrısı veya acısı olan bir hayvanı kesmek ya da ağrısız öldürme amacından başka bir amaçla birine devretmek, satmak veya almak,
- l) Tıbbî gerekçeler hariç hayvanlara ya da onların ana karnındaki yavrularına veya havyar üretimi hariç yumurtalarına zarar verebilecek sunî müdahaleler yapmak, yabancı maddeler vermek.
- m) Hayvanları hasta, gebelik süresinin 2/3' ünü tamamlamış gebe ve yeni ana iken çalıştırmak, uygun olmayan koşullarda barındırmak.
- n) Hayvanı; acı, ıstırap ya da zarar görecektir şeklinde film çekimi, reklam ve benzeri işlerde kullanmak.
- o) Sağlık nedenleri ile gerekli olmadıkça bir hayvana zor kullanarak yem yedirmek, acı, ıstırap ya da zarar veren yiyecekler ile alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve bunun gibi bağımlılık yapan yiyecek veya içecekler vermek.
- p) Sahipli hayvanları kasten başıboş bırakmak.
- r) Kas ve çene yapısı güçlü, tehlike arz edebilecek hayvanları ağızlıksız ve tasmasız dolaştırmak.
- MADDE 7-** 5199 sayılı Kanununun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- "MADDE 15- Her ilde il hayvanları koruma kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, hayvanların korunması ve buna ilişkin mevcut sorular ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.
- Bu toplantılara;
- a) Büyükşehir Belediyesi olan illerde genel sekreter veya genel sekreter yardımcısı, büyük şehire bağlı ilçe belediye başkanları veya yardımcısı, büyükşehir olmayan illerde belediye başkanı veya yardımcısı,
- b) İl özel idare genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı,
- c) İl çevre ve şehircilik müdürü,
- d) Bakanlığın ildeki şube müdürü,
- e) İl gıda, tarım ve hayvancılık müdürü,
- f) Halk sağlığı müdürü,
- g) İl milli eğitim müdürü,
- h) İl müftüsü,
- ı) Belediyelerin veteriner işleri müdürü,
- j) Veteriner fakülteleri olan yerlerde fakülte temsilcisi,

k) Münhasıran hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik tarafından seçilecek en çok iki temsilci,

1) İl veya bölge veteriner hekimler odasından bir temsilci,

m) İl barosunun hayvan hakları kurulunda görevli bir avukat, kurulun bulunmaması halinde baronun görevlendireceği bir avukat

katılır.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda konuyla ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlardan yetkili isteyebilir.

İl hayvan koruma kurulu sekretaryasını Bakanlığın ildeki şube müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşlerini Bakanlığa bildirir. İllerde temsilciliği bulunmayan kuruluş varsa il hayvan koruma kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağrılır.

İl hayvanları koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Görev ve mali destek

Madde 19- Sahipsiz hayvanlar ile ev hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, illerde il özel idareleri ve nüfusu 100 binin üzerinde olan ilçelerde belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanır."

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 22- Hayvanat bahçeleri Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişilikler tarafından kurulabilir. Hayvanat bahçeleri hayvanların doğal hayat ortamına en uygun şekilde tanzim edilir. Bakanlık tarafından yapılacak hayvanat bahçeleri için 6831 sayılı Kanuna tâbi alanlar bedelsiz olarak tahsis edilebilir.

Hayvanat bahçelerinin kuruluşu, denetimi ile çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin başlığı "Cezalar" şeklinde, birinci fıkrasının (b), (g), (h), (k) ve (m) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (p) ve (r) bentleri eklenmiş; ikinci fıkrası kaldırılmıştır.

"b) 5 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklerle uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına ikiyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uymayanlara beşyüz Türk Lirası idarî para cezası."

g) 10 uncu maddenin birinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına ikiyüz Türk lirası; üçünü fıkrasına aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Dördüncü fıkrasına aykırı davrananların işletme ruhsatları iptal edilir ve hayvan başına beşbin Türk Lirası idarî para cezası."

h) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara binbeşyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası.

k) 14 üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası; (b) bendine aykırı davrananlara 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası; (c) ve (d) bentlerine aykırı davrananlara 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası; (e) bendine aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası idari para cezası; (n) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idari para cezası; (f), (g), (h), (ı), (j), (1), (k), (m), (p), (r) bentlerine aykırı davrananlara bin Türk Lirası idari para cezası, (a) bendindeki fiilin işkence suretiyle işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır, (b) bendindeki fiilin işlenmesi durumunda ayrıca kesilmiş hayvanlara el konulur.

m) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası."

"p) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

r) Sahibinin kusurlu ya da taksirli davranışından dolayı hayvanın, insan hayatını tehlikeye sokacak şekilde vereceği zararlardan dolayı hayvanın sahibi sorumludur. Bu hükme aykırı davranan hayvan sahiplerine 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir."

MADDE 11- 5199 sayılı Kanunun,

a) 3 üncü maddesinin (ı) bendinde ve 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ve süs" ifadeleri madde metninden çıkarılmıştır.

b) 4 üncü maddesinin (k) bendinde yer alan "belediyece" ifadesinden sonra gelmek üzere "mikroçip ile" ifadesi eklenmiştir.

c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının yer alan "yavrulama, gebelik ve süt anneliği dönemlerinde" ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

d) 31 inci maddesinde yer alan "3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu" ifadesi madde metninden çıkarılmış; yerine "5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" ifadesi eklenmiştir.

MADDE 12- 5199 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 13- Bu Kanunun;

a) 2 nci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl sonra,

b) 5 inci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl, dördüncü fıkrası 2 yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 14- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

25.6.2014

Esas No: 1/685-2/770

Karar No: 38

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanarak 11 Eylül 2012 tarihinde Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/685 esas numaralı **“Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”** ile İstanbul Milletvekili Melda Onur ve 21 Arkadaşı tarafından hazırlanarak 9 Temmuz 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/770 esas numaralı **“24/06/2004 Tarihli 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi”** 1 Ekim 2012 tarihinde, esas komisyon olarak Komisyonumuza; tali olarak Adalet; İçişleri ile Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonlarına sevk edilmiştir.

TBMM Başkanlığına sunuldukları tarihten itibaren kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılan Tasarı ve Teklifin, 19 Şubat 2014 tarihli Komisyon toplantısında birleştirilerek görüşülmesi ve bir alt komisyonda değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Ankara Milletvekili Özcan Yeniçeri tarafından hazırlanan ve Komisyonumuzda bulunan 2/365 esas numaralı **“Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”** ise, tali olarak Komisyonumuza havale edilmesi sebebiyle İctüzük gereği birleştirilememiştir.

Alt Komisyon Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ın başkanlığında; Malatya Milletvekili Hüseyin Cemal Akın, İzmir Milletvekili Aydın Şengül, Kocaeli Milletvekili Zeki Aygün, İstanbul Milletvekili Melda Onur, Kastamonu Milletvekili Emin Çınar ve Mardin Milletvekili Erol Dora'dan oluşmuştur.

Alt Komisyon süreci içinde beş toplantı yapmış, üç hayvan barınağını ziyaret etmiştir. Alt Komisyon çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgiye alt komisyon raporunda yer verilmiştir.

Komisyon ve Alt Komisyon yapılan toplantılarda gerek sözlü olarak, gerekse yazılı olarak 29 belediye, 5 üniversite, 10 baro, 3 meslek odası, 58 STK, 6 akademisyen, 14 veteriner hekim, köpek eğitmeni, hayvan gönüllüsü ve vatandaş ile Çevre Komisyonu üyesi olmayan 3 Milletvekilinin görüşleri ulaştırılmıştır. Tasarıya yönelik görüş ve öneriler özet olarak şunlardır:

- Hayvanlara yönelik fiiller kabahat olmaktan çıkarılarak suç sayılmalıdır.
- Var olan cezalar artırılmalıdır.
- Tasarıda kurulması öngörülen “doğal hayat parklarının” uygulanması çok zordur.
- Hayvan deneyleri yasaklanmalı ya da çok sıkı kurallara bağlanmalıdır.
- Hayvan dövüşleri yasaklanmalıdır.
- Pet-shoplarda hayvanların sağlıksız bir şekilde barındırıldığı gerekçesiyle hayvan satışı yasaklanmalıdır.
- Hayvan kullanılarak yapılan kara ve su sirkleri ile yunus parkları yasaklanmalıdır.
- Sokak hayvanlarının kısırlaştırılması uygulamasına devam edilmeli ve bu hayvanlara mikroçip takılmasının ardından sahiplendirilemeyenler alındıkları ortama bırakılmalıdır.

- Hayvan bakımevlerinde gönüllülerin çalışmasına izin verilmelidir.
- Tasarıda köpekler için öngörülen tehlikeli ırk yasağı kaldırılmalı; kas ve çene yapısı güçlü köpeklerin ağızlıksız ve kayıksız dolaştırılması yasaklanmalıdır.

- Meskenlerde bakılacak ev hayvanlarının tür ve sayısı idarenin takdirine bırakılmamalıdır. Bu durum Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına yol açabilecek niteliktedir.

- Kulak, kuyruk kesme gibi yasaklı cerrahi müdahaleleri yapanlara yaptırım getirilmelidir.

Alt komisyon tarafından hazırlanan rapor ve metin Komisyonumuzun 11 ve 19 Haziran 2014 tarihli 15 ve 16 ncı toplantılarında görüşülmüştür. Bu toplantılara Orman ve Su İşleri Bakanlığı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı; Adalet Bakanlığı; Sağlık Bakanlığı; Avrupa Birliği Bakanlığı; İçişleri Bakanlığı; Maliye Bakanlığı; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı; Türkiye Barolar Birliği; Türkiye Belediyeler Birliği; Türk Veteriner Hekimleri Birliği; Türk Tabipler Birliği; Antalya Barosu; Eskişehir Barosu; İzmir Barosu; İstanbul Barosu; Ankara Bölgesi Veteriner Hekimler Odası temsilcileri ile 18 sivil toplum kuruluşu (STK) temsilcisi ile hayvan gönüllüleri katılmıştır.

Toplantılarda üyelerimizce özetle;

- Hayvanların da doğuştan gelen hakları olduğu,
- Hayvan haklarının uluslararası platformlarda sıklıkla gündeme gelen bir konu olduğu ve ülkemizin bu alanda geri kaldığı,

- Dinimiz ve geleneklerimizin hayvanları korumayı salık verdiği, bu konuda ayet, hadis ve atasözleri olduğu,

- Sokak hayvanları konusunun iki taraflı ele alınması gerektiği, bu hayvanlardan zarar gören vatandaşlar olduğu ve bu vatandaşların taleplerinin de dikkate alınması gerektiği,

- Bazı köpek ırklarının başıboş bırakılması nedeniyle özellikle çocukların sokağa çıkmaya korktukları ve bu ırklara önlem alınması gerektiği,

- Hayvan sevgisinin ilkökul müfredatlarına alınarak küçük yaşlarda çocuklarımıza öğretilmesi,

- Birçok Avrupa ülkesinde sokaktan alınan ve belli bir süre içinde sahiplendirilemeyen hayvanların uyutulduğu; yapılacak düzenlemenin birçok Avrupa ülkesinin ilerisinde, onlara örnek olacak nitelikte olduğu

hususlarında görüş ve düşünceler ifade edilmiştir.

Toplantılara katılan dernek, oda ve STK temsilcileri ise,

- Tasarıda öngörülen sahipsiz hayvanlar doğal hayat parklarının uygulanamaz olduğunu,

- Hayvanlara yönelik işlenen suçlara karşı cezaların yetersiz ve caydırıcılıktan uzak olduğunu,

- İşkence ve tecavüz gibi suçlara hapis cezası verilmesi gerektiğini,

- Hayvan deneylerinin yasaklanmasını,

- Hayvan satış yerlerinin disipline edilmesini,

- Gönüllülerin barınaklarda çalışmasına müsaade edilmesini,

- Hayvan dövüşlerinin yasaklanmasını, bu dövüşlerin yapıldığı mekânlarda bahis ve uyuşturucu gibi başka suçların da işlendiğini,

ifade etmiş ve çözüme yönelik taleplerini dile getirmişlerdir.

Komisyonumuz sivil toplum kuruluşlarının yukarıda özetlenen taleplerini büyük ölçüde metne yansıtmıştır. Özellikle cezalar konusuna büyük hassasiyet gösterilmiş, geçmiş yılların verileri de dikkate alınarak bu alanda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Adalet Bakanlığından alınan verilere göre, 5199 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümlerinde yer alan hayvanlara yönelik suçların takibinde önemli bir artış yaşanmıştır. Aşağıda yer alan tablodan da görüleceği gibi yıldan yıla artan bu rakamlar insanımızın hayvanların haklarını korumada giderek daha fazla bilinçlendiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Sahipli hayvanın öldürülmesi suçuna ilişkin rakamlar (TCK md. 151/2)¹

Yıl	Dava	Mahkûmiyet	Beraat	Diğer Tedbir
2009	292	59	121	114
2010	350	70	145	143
2011	435	109	178	172
2012	514	87	102	233
2013	480	138	163	208

Tablo 2. Hayvanlarla cinsel ilişki görüntülerinin yayınlanması (TCK md. 226/1)

Yıl	Dava	Mahkûmiyet	Beraat	Diğer Tedbir
2009	719	568	125	330
2010	672	435	112	356
2011	579	400	113	300
2012	509	305	102	271
2013	513	429	77	272

Diğer taraftan Komisyonumuz, çalışmalarında, hayvan sağlığı ile insan sağlığı dengesinin kurulmasını da gözetmiştir. Zira, sahihsiz hayvanlar insanlara bulaşan ve insanlar için son derece tehlikeli olabilecek hastalık etkenleri taşıyabilmektedir. Zoonoz olarak tabir edilen bu hastalıklardan en bilineni kuduzdur. Ülkemizde 2000 yılından bugüne kadar toplam 2.024.968 kuduz şüpheli temas gerçekleşmiş, 17 adet kuduz vakası tespit edilmiş ve maalesef bu kuduz vakalarında 17 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir.

Tablo 3. Türkiye’de 2000-2012 yılları arasındaki kuduz vakaları²

YIL	Kuduz Şüpheli Temas	Kuduz Vakası	Hayatını kaybeden kişi sayısı	Kuduza Neden Olan Hayvan Türleri
2000	87.508	3	3	Köpek
2001	85.030	3	3	Köpek
2002	110.646	1	1	Tilki

¹ Adalet Bakanlığı verileri

² Sağlık Bakanlığı verileri

2003	110.624	1	1	Köpek
2004	128.951	2	2	Bilinmiyor
2005	152.317	0	0	-
2006	143.915	1	1	Köpek
2007	159.849	1	1	Köpek
2008	187.995	0	0	-
2009	176.182	2	1	Köpek
2010	152.236	1	1	Köpek
2011	156.141	0	1	-
2012	187.108	1	1	Köpek
2013	186.466	1	1	Bilinmiyor
TOPLAM	2.024.968	17	17	

Bunlara ilaveten sahihsiz hayvanlar sürü olarak yaşadıklarından insanlara saldırabilmekte, gürültü ve dışkıları ile çevre kirliliğine de sebep olabilmektedirler. Bu nedenle Komisyonumuz hayvanların insanlara karşı olası zararlarını, tehditlerini ve hastalık bulaştırma ihtimalini de değerlendirmiş ve buna yönelik düzenlemeler de öngörmüştür.

Komisyonumuz metin çalışmaları esnasında, diğer ülkelerde ve özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde sokak hayvanlarına ilişkin mevzuatı ve bunlara yönelik uygulamaları incelemiştir. Orman ve Su İşleri Bakanlığından alınan bilgilere göre bazı Avrupa ülkelerinde sokak hayvanlarına yönelik uygulamalar ve mevzuat şu şekildedir:

İngiltere'de sokak hayvanları yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Sokaktan alınan hayvanlar yedi gün boyunca yerel yönetimlere ait bakımevlerinde tutulmakta, bu süre içinde sahiplendirilemeyenler hayvan refahı kuruluşlarına gönderilmekte ya da uyutulmaktadır. Sahiplendirilen hayvanlar mikroçip, tasma veya etiket ile kayıt altına alınmaktadır. Mevzuattaki istisnalar dışında hayvan öldürenlere 51 hafta hapis ve 20 bin pound para cezası uygulanmaktadır. Hayvanını terk etmek, tehlikeli olarak belirlenen köpek ırklarını halka açık yerlerde dolaştırmak ve tasmasız köpek dolaştırmak yasaktır; bu fiillere para cezası verilmektedir.

Fransa'da da sokak hayvanlarının sorumluluğu yerel yönetimlerde. Sokaktan alınan sahihsiz hayvanlar geçici bir süre bakımevinde tutulmakta; sahiplendirilemeyenler ya da sahibi bulunamayanlar uyutulmaktadır. Sahiplendirme esnasında hayvanlar mikroçip ile kayıt altına alınmaktadır. İstisnalar dışında hayvanların öldürülmesi, hayvanlara işkence yapılması suçtur ve 2 yıl ve 30 bin avro para cezası uygulanabilmektedir.

İtalya'da sokak hayvanlarının kontrolü yerel yönetimlerde. Hayvan sayısını kontrol altına almak için kısırlaştırma uygulanır. Hayvan sahiplerinin hayvanlarını terk etmesi durumunda 1 yıla kadar hapis ve 10 bin avroya kadar para cezası uygulanmaktadır. Hayvanları gereksiz yere öldürmenin cezası ise 18 ay hapis ve 15 bin avro para cezasıdır.

İsveç'te sokak hayvanlarının sorumluluğu yerel yönetimler ile hayvan refahı kuruluşlarına aittir. Belirli bir süre içinde sahiplendirilemeyen hayvanlar, hastalıklı ve iyileşemeyecek derecede yaralı olanlar ve saldırgan hayvanlar uyutulur. Sahiplendirilen hayvanlar mikroçip ya da dövme ile kayıt altına alınır. Kanuni istisnalar dışında hayvan öldürmenin cezası 2 yıla kadar hapis ve para cezasıdır.

Almanya'da da sokak hayvanlarının sorumluluğu yerel yönetimler ile hayvan refahı kuruluşlarına aittir. Sokaktan alınıp yirmisekiz gün içinde sahiplendirilemeyen hayvanlar uyutulur. Geçerli bir neden olmaksızın bir hayvanı öldürenlere 3 yıla kadar hapis veya para cezası verilir. Hayvana işkence suçunun cezası 1 yıl hapis veya para cezasıdır.

İspanya'da sokak hayvanlarına ilişkin düzenlemeler özerk bölgeden bölgeye farklılık göstermekle beraber genel kurallar şunlardır: Sahipsiz hayvanlar bakımevlerine yerleştirilmekte; yılda yaklaşık 30 bin hayvan uyutulmaktadır. Hayvan öldürme ya da psikolojik ya da fiziki işkence yapmanın cezası 3 ay ile 1 yıl arasında haptir.

Litvanya'da sokak hayvanlarının sorumluluğu yerel yönetimlere aittir. Acil durumlar dışında uyutma yapılmamaktadır. Hayvan öldürme, yaralama, hayvan dövüştürme, ahır ve kafeslerde fazla sayıda hayvan tutmanın cezası 3 yıla kadar hapis cezası, toplum hizmeti veya para cezasıdır.

Komisyonumuz 15 inci toplantısının başında görüşmelerin Alt Komisyon Raporu ve Metni üzerinden yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu çerçevede tümü üzerinde yapılan görüşmelerin ardından maddelere geçilmesi kabul edilmiş; ilk 5 madde 15 inci Toplantıda, devamı maddeler 16 ncı Toplantıda görüşülmüş ve bazı değişikliklerle kabul edilmiştir. Alt Komisyon Metni üzerinde yapılan çalışmalar şöyledir:

Birinci madde; “güçten düşmüş hayvan” tanımının değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir. Buna göre, güçten düşmüş hayvan tanımında yer alan “fiziki olarak iş yapabilme yeteneği” ifadesindeki “yetenek” kavramı, uygulamada tereddütler yaratabileceğinden “fiziki güç” şeklinde değiştirilmiştir.

İkinci madde; üçüncü fıkrasında yer alan, “ev hayvanlarını satan ve sahiplenen kişilerin yerel yönetimler tarafından düzenlenecek eğitimlere katılarak sertifika almaları” yönündeki hüküm, sadece il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların bu eğitimi alması şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik, kırsal kesimde yaşayan insanların bu eğitimi almasının güç olacağı düşüncesiyle yapılmıştır. Maddenin değiştirilmesi için verilen önerenin ilk halinde yer alan “Büyükşehir, il ve ilçe merkezlerinde” ifadesi, “büyükşehir merkezi” şeklinde bir idari yapılanmanın bulunmaması nedeniyle uygulamada doğabilecek tereddütleri önlemek amacıyla, “il ve ilçe merkezleri” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve önerge metni ile gerekçesi arasındaki uyumsuzluk giderilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasında, ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme ve satışı ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esasların, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle hükme bağlanacağı öngörülmüştür. Metinde geçen eşgüdüm prosedürü, çalışmaları zorlaştıracığı ve yönetmelik çıkarılmayı geciktirebileceği gerekçesiyle, “ilgili kuruluşların görüşü alınarak” şeklinde değiştirilmiştir.

Üçüncü madde; sokaktan alınan hayvanların kısırlaştırılıp, aşıları yapıp rehabilite edildikten sonra okul, hastane, ibadethane, çocuk oyun alanları gibi toplumun yoğun olarak kullandığı yerler dışında alındıkları ortama geri bırakılacağı şeklinde değiştirilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kısırlaştırma hizmetleriyle ilgili usul ve esasları belirleyen yönetmeliğin; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından değil, Bakanlık tarafından çıkarılacağı hükme bağlanmış; dördüncü fıkrasında yer alan hayvan bakımevi izinlerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verileceği hükmü, mahalli idareler olarak değiştirilmiştir.

Dördüncü madde; hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmaların Avrupa Birliği direktif ve prensiplerine uygun olması gerektiği şeklinde yeniden düzenlenerek kabul edilmiştir.

Beşinci madde; birinci fıkrasında yer alan “üretim çiftlikleri haricinde ev hayvanı ticareti yapılamayacağı” şeklindeki hükmün, “ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvanı bulundurulamayacağı ancak bu yerlerde hayvan üretim çiftlikleri ve bakımevlerindeki hayvanların satışının yapılabileceği” şeklinde değiştirilmiştir. Madde metninde geçen, “ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvanı bulundurulamaz” ifadesi tereddütlere yol açabilecek nitelikte ise de, günlük dilde kullanılan İngilizce “pet-shop” kelimesini karşılayan daha uygun bir Türkçe karşılığın bulunamaması ve “Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri Hakkındaki Yönetmelikte” geçmesi itibarıyla,

metinde “ev hayvanı satış yerleri” terimi kullanılmıştır. Aynı maddenin son fıkrasında yer alan kara ve su sirkleri ile yunus parklarının yasaklanmasına ilişkin hüküm, farklı bir maddede yeniden düzenlenmesi nedeniyle madde metninden çıkarılmıştır.

Altıncı madde; (k) bendi uygulamada zorluklara ve tereddütlere yol açtığından metinden çıkarılmak ve maddeye, sokaklarda ve barınaklarda bulunan sahipsiz kedi ve köpeklerin hayvan deneylerinde kullanılmayacağı şeklinde yeni bir bent eklenmek suretiyle kabul edilmiştir.

Yedinci madde; (a) bendinin, İl Hayvanları Koruma Kuruluna katılacak yerel yönetim temsilcilerinin daha açık bir şekilde belirlenmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi ve (k) bendinde yer alan, sivil toplum kuruluşlarından seçilecek en çok iki temsilci ifadesindeki “en çok” ifadesinin metinden çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Sekizinci madde; il merkezlerinde hayvan bakımevi ve hastane kurma görevinin il özel idareleri yanında belediyelere de verilmesi; bu konularda mahalli idarelerin ilgili kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği protokolleri yapabilmesi ve mahalli idarelere verilebilecek mali desteğin usul ve esaslarını belirlemek üzere Bakanlığa yönetmelik çıkarma yetkisi verilmesi şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Dokuzuncu madde aynen kabul edilmiştir.

Onuncu madde, uygulamada yaşanabilecek tereddütleri gidermek amacıyla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine uygun olarak düzenlenmek ve metinde sehven yer alan mükerrer yazımların çıkarılması suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir. Buna göre, 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (a) bendi hayvanların öldürülmesini; (b) bendi ise ölmüş ya da öldürülmüş hayvanların kaçak olarak piyasaya sürülmesini düzenlemekte ve her iki suça hapis cezası öngörmektedir. Ancak, aynı şekilde Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinde de haklı bir neden olmaksızın sahipli hayvanın öldürülmesi; 186 nci maddesinde ise gıdaların kaçak olarak piyasaya sürülmesi düzenlenmektedir. Aynı ve birbirine son derece benzer fiillerin iki farklı Kanunda düzenlenmesi uygulamada çelişki yaratacak mahiyettedir. Uygulamada doğacak tereddütlerin giderilmesi ve mükerrer uygulamalara neden olunmaması amacıyla madde metnine Türk Ceza Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla ifadesinin eklenmesi zorunluluğu doğmuştur. Getirilen düzenleme -verilecek ceza aynı olmak üzere-sahipli hayvanların öldürülmesi halinde 5237 sayılı Kanun, sahipsiz hayvanların öldürülmesi durumunda ise 5199 sayılı Kanunun uygulanmasını öngörmektedir. Benzer bir şekilde maddede yer alan hüküm ile, kas ve çene yapısı güçlü hayvanların insanların hayatını tehlikeye atacak şekilde serbest bırakılması durumunda hapis cezası öngörülmüşken; Türk Ceza Kanununun 177 nci maddesinde de gözetim altında bulunan hayvanın başkalarının hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde serbest bırakılması fiiline hapis cezası öngörülmüştür. Bu durum -yukarıda bahsedildiği üzere- uygulamada tereddütler doğuracak ve mükerrer uygulamalara yol açabilecek niteliktedir. Bu sakıncaların önlenmesi amacıyla hüküm TCK'nın 177 nci maddesine uygun bir şekilde tekrar düzenlenmiştir.

Alt Komisyon Metninde 14 üncü maddenin (o) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davrananlara ilişkin bir ceza öngörülmediğinden bu bendin madde metnine eklenerek yaptırma bağlanması; (p) bendinde yer alan “11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı davrananlar” ifadesinin, aynı maddenin (h) bendinde sehven mükerrer olarak yazılması nedeniyle (p) bendinin metinden çıkarılması öngörülmüştür.

Kara ve su sirkleri ile yunus parklarına ilişkin hükmün değiştirilerek 5199 sayılı Kanunun Geçici 3 üncü maddesi olarak düzenlenmesi nedeniyle cezalar kısmında maddeye yapılan atfın da değiştirilmesi zorunluluğu doğmuş ve hüküm buna uygun düzenlenerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon Metnine *onbirinci madde* olarak eklenen yeni bir madde ile kara ve su sirkleri ile yunus parklarına yeni düzenleme getirilmiştir. İhdas edilen madde ile Kanunun yayımı tarihinden itibaren yeni kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılması yasaklanmış; mevcut işletmelerin hayvan sayısını artırma, yeni şube açma, üretim yapma gibi yollarla kapasite artırımına gidemeyeceği

ve Bakanlığın izni olmaksızın işletme hakkını devredemeyeceği öngörülmüş ve bu işletmelerin hayvan refahına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlamak amacıyla bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde Bakanlık tarafından bir yönetmelik çıkarılacağı hükme bağlanmıştır.

Onbirinci ve onikinci maddeler; 12 ve 13 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Onüçüncü madde; (b) bendinde yer alan süreler değiştirilerek, 14 üncü madde olarak kabul edilmiştir. Yapılan değişikliklerle, ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvan satışına getirilecek yasağın yaklaşık 2.5 yıl sonra, 31.12.2016 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülerek sektöre geçiş süreci öngörülmüş; kara ve su sirkleri ile yunus parklarına getirilen düzenlemenin yeniden ele alınması nedeniyle bunlar için öngörülen geçiş süreci, bu sürece gerek kalmadığından metinden çıkarılmıştır.

Ayrıca, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda, metinde yer alan bazı maddeler ile madde metinlerindeki bazı fıkralar ve bentler teselsül ettirilmiştir.

Komisyonundan alınan redaksiyon yetkisi doğrultusunda metnin tamamı, kanun yapım tekniğine uygunluğun, kavram ve dil birliğinin sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

Metnin Genel Kurul görüşmeleri esnasında özel sözcü olarak, Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ, İzmir Milletvekili Aydın Şengül ve Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Erol Kaya</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Osman Kahveci</i> Karabük	Kâtip <i>Aydın Şengül</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>İlyas Şeker</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Eşref Taş</i> Bingöl	Üye <i>Gülşen Orhan</i> Van
Üye <i>Zeki Aygün</i> Kocaeli	Üye <i>Hüseyin Cemal Akın</i> Malatya	Üye <i>Selçuk Özdağ</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Abdurrahim Akdağ</i> Mardin	Üye <i>Muzaffer Çakar</i> Muş	Üye <i>Gülşen Dalyan</i> İstanbul
Üye <i>Temel Coşkun</i> Yalova	Üye <i>Sena Kaleli</i> Bursa	Üye <i>Mustafa Serdar Soydan</i> Çanakkale (Muhafifim)
Üye <i>Melda Omur</i> İstanbul (Muhafifim)	Üye <i>Mehmet Hilal Kaplan</i> Kocaeli	Üye <i>Ahmet Kenan Tanrıkkulu</i> İzmir
Üye <i>Lütfü Türkkân</i> Kocaeli	Üye <i>Erol Dora</i> Mardin (Muhafifim)	

MUHALEFET ŞERHİ

Çevre Komisyonu’nda görüşülüp kabul edilen 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının, aşağıda yer alan maddelerinin komisyon görüşmeleri sırasında yeterince dikkate alınmadığı düşünülmektedir.

Tasarının 6 ncı maddesine eklenmesi önerilen, “Güçten düşmüş, yaşlı ya da hasta yük hayvanlarını çalıştırmak” ifadesi, ilgili maddenin (f) bendindeki “hayvanları gücünü aşan fiillere zorlamak” hükmünün bu ifadeyi karşıladığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Ancak önerilen ifade ile kabul edilen madde aynı anlamı taşımamaktadır.

Halen bazı ilçe, kasaba ve köylerde, taşıma işlemlerinin çoğu at, eşek gibi yük hayvanlarıyla yapılmaktadır. Çalışan hayvanların da hakkının gözetilmesi açısından, bu hayvanların çalıştırılma koşulları da yeniden gözden geçirilmelidir.

Tasarının 9 uncu maddesinde düzenlenen değişiklik maddesi, Hayvanat bahçelerinin Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişilikler tarafından kurulmasına izin vermektedir. Hayvanları buldukları doğadan kopararak seyirlik bir hale getirme yönündeki iş alanı dünyada giderek terk edilmektedir. Bu nedenle ülkemizde mevcut olanların sıkı denetime tabi olması, tedricen kapatılmasının desteklenmesi ve yeni bir Hayvanat Bahçesi açılmaması hayvan haklarını koruma açısından doğru bir yaklaşım olacaktır.

Tasarının 10 uncu maddesinin (k) bendinde yer alan, hayvanlara yönelik işkence ve cinsel saldırı suçunu işleyenlere öngörülen 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezasına ilaveten “hayvan sahiplenmekten men” cezası verilmesi tarafımızca önerilmiş ancak kabul görmemiştir. Oysaki bu suçları işleyenlerin tekrar hayvan sahiplenmemesi, yeni suçların işlenmesini önlemek ve hayvanları korumak açısından son derece önemlidir.

Melda Onur

İstanbul

Mustafa Serdar Soydan

Çanakkale

MUHALEFET ŞERHİ

(5199 Sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu”nda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı hakkında)

Çevre Komisyonu’nda görüşülerek 19.06.2014 tarihinde kabul edilen 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının, aşağıda yer alan maddelerinin komisyon görüşmeleri sırasında yeterince dikkate alınmadığı düşünülmektedir.

Kanun Tasarısının Komisyon süreçlerinde görüşülmesi esnasında siyasi parti temsilcileri ve hayvan hakları savunucuları ile konuyla ilgili uzmanların tasarımın büyük bölümü üzerinde önemli ölçüde uzlaşma sağlamış olmalarının yanında, komisyon görüşmeleri sırasında da dile getirilen ancak tasarı metninde yer alamayan kimi önemli hususların belirtilmesi önem arz etmektedir.

Birinci olarak, yaşlı ya da hasta yük hayvanları ile güçten düşmüş hayvanların çalıştırılmasının engellenmesine ilişkin net bir çerçeve sunan ve bunu sınırlayan bir maddenin kanun tasarısında yer almamış olması, kimi kent, ilçe, kasaba ve köylerde birçok taşıma işinin yük hayvanları biçiminde nitelendirilen hayvanlarla yapıldığı bilinmektedir. Bu kapsamda, çeşitli biçimlerde çalıştırılan bu hayvanların çalıştırılma koşullarının denetlenebildiği ve bununla ilgili caydırıcı müeyyidelerin belirtildiği bir kanuni düzenleme de önemli bir yasal boşluğu dolduracak mahiyette işlev görecektir.

İkinci olarak kanun tasarısının 9’uncu maddesinde yapılan düzenlemeyle Hayvanat bahçelerinin Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişilikler tarafından kurulmasına izin veren bir mahiyettedir.

Hayvanları doğal yaşam alanlarından koparmak suretiyle bir seyir ve eğlence nesnesi haline getirme vasfı gören işletmecilik anlayışlarının gelişmiş dünya ülkelerinde terk edildiğini takip etmekteyiz. Bu kapsamda Türkiye’de mevcut faal olan hayvanat bahçelerinin nitelikli denetimlere tabi tutulması ve bu işletmelerin kapatılmasının teşvik edilmesi, ayrıca yenilerinin açılmaması konusunda yasal tedbirlerin alınması, hayvan sömürsünü engelleyecek ve hayvan haklarının korunmasında toplumsal duyarlılığa da katkıda bulunacak bir düzenlemeye ayrıca ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

Ayrıca kanun tasarısıyla yeni yunus parklarının açılması yasaklanırken, mevcut işletmelerin hayvan sayısını artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite arttırmaları ve üretim yapmaları engellenmektedir. Ancak mevcut işletmeler bünyesinde sergilenen yunusların doğal yaşam alanlarına bırakılma haklarının kanun kapsamı dışında tutuluyor olması, eksik bir yaklaşımdır.

Bir diğer belirtilmesi önem arz eden husus, tasarıda hayvanlara kötü muamelede bulunanlar ile hayvanla cinsel münasebete girenlere yönelik çeşitli cezai yaptırımlar düzenlenmesine karşın, bu fiillerde bulunan kimselerin hayvan sahiplenmekten men edilmesine dönük bir yaptırımın getirilmemiş olması, hayvanları koruma kanununun “koruma” niteliğinin lafzıyla çelişen bir durumdur.

Bütün bu değerlendirmeler doğrultusunda, yukarıda belirttiğim gerekçelerle, 5199 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu”nda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının ilgili bölümlerine, yukarıda belirttiğim çerçevede muhalefet ettiğimi belirtmek isterim.

Erol Dora

Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“k) Hayvan bakımevi: Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan, işletilen veya yönetilen, sahihsiz hayvanların rehabilite edildiği ve sahiplenilinceye kadar bakıldığı tesisi,”

“o) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

p) Sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkı: Hayvan bakımevlerinde kısırlaştırılıp aşılandıktan sonra kayıt altına alınan sahihsiz hayvanların, hayvan bakımevlerinde yeterli yer olmadığı takdirde sahiplendirilinceye kadar bakıldığı ve hayatlarını etolojik ihtiyaçlarına uygun olarak sürdürdükleri, mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan ve/veya işletilen sahihsiz ve sokak hayvanı bakımevlerini,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, dördüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı” ibaresi “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İl ve ilçe merkezlerinde ev ve süs hayvanını sahiplenen veya ona bakan kişi, hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan ve hayvan sağlığına ve çevreye verebileceği zararları önleyici gerekli bütün tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu konularda ev ve süs hayvanı sahipleri gerekli eğitimi alır.”

“Meskende barındırılacak ev ve süs hayvanı tür ve sayısı, barındırılacak hayvanların etolojik ihtiyaçları, mekânsal şartlar ile çevre ve insan sağlığı gözönünde bulundurularak Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı” ibaresi “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır.”

“Sahipsiz hayvanları kısırlaştırma hizmeti, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yapılır veya yaptırılır. Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının koordinasyonu ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Mahalli idareler sahihsiz veya güçten düşmüş hayvanları hayvan bakımevlerine götürmekle yükümlüdür. Bu hayvanların öncelikle hayvan bakımevlerinde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kaydedilen, rehabilite edilen, kısırlaştırılan ve aşılanan sokak hayvanlarına sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde bakılır. Bakımevi kapasitesi mevcut

hayvan sayısını karşılayamadığında, hayvan bakımevinde rehabilite edilen sahipsiz hayvanlar, sahiplendirilinceye kadar doğal hayat parklarında barındırılır. 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa tabi alanların, bu amaçla bedelsiz olarak tahsisine Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bu fıkranın uygulanması ile ilgili hususlar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Hayvan bakımevi ve doğal hayat parkı izinleri Bakanlık tarafından verilir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmalar, etik kurullarınca düzenlenen eğitim programlarına katılarak deney hayvanı kullanım sertifikası alan araştırmacılar tarafından yapılır.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (1) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) ve (g) bentleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve aynı fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“a) Hayvanlara işkence yapmak, psikolojik acı çektirmek, hayvanları dövmek, aç ve susuz bırakmak, sokağa terk etmek, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak.”

“1) Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasileiro ve bunlar gibi tehlikeli köpek ırklarını ve melezlerini üretmek, sahiplenmek, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak, takas etmek, sergilemek ve hediye etmek.

m) Sahipli ve sahipsiz hayvanları belediye sınırları içinde veya dışında başıboş bırakmak.

n) Ev ve süs hayvanı satışı yapan yerlerde yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanları satmak.

o) Hayvanlara işkence yaparak ölümüne sebebiyet vermek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Her ilde il hayvanları koruma kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, hayvanların korunması ve buna ilişkin mevcut sorunlar ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.

Bu toplantılara;

a) Büyükşehir belediyesi olan illerde genel sekreter veya genel sekreter yardımcısı, büyükşehire bağlı ilçe belediye başkanları veya yardımcısı, büyükşehir olmayan illerde belediye başkanı veya yardımcısı,

b) İl özel idare genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı,

c) İl çevre ve şehircilik müdürü,

d) Bakanlığın ildeki şube müdürü,

e) İl gıda, tarım ve hayvancılık müdürü,

f) Halk sağlığı müdürü,

g) İl milli eğitim müdürü,

h) İl müftüsü,

ı) Belediyelerin veteriner işleri müdürü,

j) Veteriner fakülteleri olan yerlerde fakülte temsilcisi,

k) Münhasıran hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik tarafından seçilecek en çok iki temsilci,

1) İl veya bölge veteriner hekimler odasından bir temsilci,

katılır.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda konuyla ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlardan yetkili isteyebilir.

İl hayvan koruma kurulu sekretaryasını Bakanlığın ildeki şube müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşlerini Bakanlığa bildirir. İlerde temsilciliği bulunmayan kuruluş varsa il hayvan koruma kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağrılır.

İl hayvan koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Görev ve mali destek

MADDE 19- Sahipsiz hayvanlar ile ev ve süs hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri, sahipsiz hayvanlar doğal hayat parkları ve hastanelerin kurulması; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri tarafından, diğer yerlerde ise mahalli idareler tarafından gerçekleştirilir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanır.”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 22- Hayvanat bahçeleri Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişiler tarafından kurulabilir. Hayvanat bahçeleri hayvanların doğal hayat ortamına en uygun şekilde tanzim edilir. Bakanlık tarafından yapılacak hayvanat bahçeleri için 6831 sayılı Kanuna tabi alanlar bedelsiz olarak tahsis edilebilir.

Hayvanat bahçelerinin kuruluşu, denetimi ile çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin başlığı “Cezalar” şeklinde, birinci fıkrasının (b) ve (k) bentleri ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“b) 5 inci maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına seksen Türk Lirası; yedinci fıkrasında öngörülen yükümlülük ve yasaklara uymayanlara hayvan başına seksen Türk Lirası ve sekizinci fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uymayanlara üçyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.”

“k) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen yasaklara uymayanlara hayvan başına yediyüzelli Türk Lirası; (b), (d), (e), (f), (h), (ı), (k), (m) ve (n) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına üçyüz Türk Lirası idarî para cezası; (j) bendine aykırı davrananlara bir yıla kadar, (1) ve (o) bentlerine aykırı davrananlara iki yıla kadar hapis cezası verilir. 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendinin ihlalinde kesilmiş hayvanlara, (1) bendinin ihlalinde tehlikeli köpeklere el konulur.”

“5 inci maddenin birinci, ikinci ve beşinci fıkraları dışında kalan fiillerin, veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, yerel hayvan koruma görevlisi, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri, hayvan toplama, gözetim altına alma, bakma, koruma ile görevlendirilmiş olan kişilerce işlenmesi hâlinde verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Bu Kanun uyarınca verilen idarî para cezaları tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun geçici 1 inci maddesi uyarınca tehlikeli köpek sahiplenenlerin dışında; tehlikeli köpek bulunduranlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde köpeklerini bakımevlerine teslim etmek, bakımevleri de bu hayvanları öncelikle almak zorundadır.”

MADDE 12- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı V.

İ. N. Şahin

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı V.

H. Yazıcı

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

ÇEVRE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin (g), (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; maddeye aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle fiziki gücünü kaybetmiş hayvanları,

k) Hayvan bakımevi: Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarının yapılan, işletilen veya yönetilen, sahipsiz hayvanların rehabilite edildiği ve bakıldığı tesisi,

o) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,”

“a) Hayvan refahı: Hayvanların etolojik, fiziksel ve psikolojik yönden sağlık, bakım beslenme, barınma ve nakil ihtiyaçlarının en üst düzeyde temin edilerek, hayvanların gereksiz yere ağrı, acı çekmelerine veya yaralanmalarına yol açmayacak koşulların karşılandığı yaşam tarzını,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5- Ev hayvanını sahiplenen, satan veya ona bakan kişi, hayvanı hayvan refahına uygun olarak barındırmak, etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmekle yükümlüdür.

Ev hayvanlarını satan veya sahiplenen kişiler, hayvanlarından kaynaklanan çevre kirliliğini ve insanlara verilebilecek zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirleri almakla yükümlü olup zamanında ve yeterli seviyede tedbir alınmamasından kaynaklanan zararları tazmin etmek zorundadırlar.

İl ve ilçe merkezlerinde ev hayvanı satan ve sahiplenen kişiler, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler.

Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme ve satışı konularındaki eğitim ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Ticari amaç güdülmeyen bilhassa ev ve bahçesi içerisinde bakılan ev hayvanları sahiplerinin borçlarından dolayı haczedilemezler.”

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 6- Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır.

Mahalli idareler, sahipsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarını hayvan bakımevlerine götürmekle yükümlüdür. Mahalli idarelerce bu hayvanların öncelikle bakımevlerinde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, açılan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kayıt altına alındıktan sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. Güçten düşmüş hayvanlar, bakımevlerinde ayrılacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılır. Mahalli idareler sahipsiz ev hayvanlarının refahını sağlamak üzere yeterli sayı ve özellikle besleme noktaları teşkil etmekle yükümlüdür. 14 üncü maddenin (p) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler; okul, hastane, ibadethane, çocuk oyun alanı gibi toplumun yoğun olarak kullandığı yerler hariç alındıkları ortama bırakılır.

Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri, Bakanlığın koordinasyonu ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvan bakımevi izinleri mahalli idareler tarafından verilir.

Hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen ve bu Kanunda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilere; belediyeler, orman idareleri, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, mülkiyeti idarelerde kalmak koşuluyla arazi ve buna ait binalar ve demirbaşlar tahsis edilebilir. Tahsis edilen arazilerin üzerinde amaca uygun tesisler ilgili Bakanlığın/İdarenin izni ile yapılır.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmalar Avrupa Birliği direktif ve prensiplerine uygun olarak, etik kurullarınca düzenlenen eğitim programlarına katılarak deney hayvanı kullanım sertifikası alan araştırmacılar tarafından yapılır.

Deney hayvanlarının ithalat ve ihracatı izne tâbidir. Bu izin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca verilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 10- Ev hayvanı satış yerlerinde ev hayvanı bulundurulamaz, ancak bu yerlerde hayvan üretim çiftlikleri ve bakımevlerindeki hayvanların satışı yapılabilir. Akvaryum balıkları ve kuş türleri bu yasağın dışındadır. Bu hayvanların ticaretinin yapıldığı yerlerde, hayvanların sağlığının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur. Üretim çiftliklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Ev hayvanlarının üretimini yapanlar, annenin ve yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür.

Hayvanların ticarî amaçla film çekimi ve reklam için kullanılması ile ilgili hususlar izne tâbidir. Bu izne ait usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Madde 14- Hayvanlarla ilgili yasaklar şunlardır:

a) Kesim hayvanları ve 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu çerçevesinde avlanmasına ve özel üretim çiftliklerinde kesim hayvanı olarak üretimine izin verilen av hayvanları ile ticarete konu yabani hayvanlar dışındaki hayvanları kasten öldürmek.

b) Ölmüş ya da (a) bendi kapsamında öldürülmüş hayvanları et ihtiyacı amacıyla piyasaya sürmek.

c) Hayvanlara işkence yapmak,

d) Hayvanlarla cinsel ilişki bulunmak.

e) Kasıtlı olarak kötü davranmak, psikolojik acı çektirmek, aç ve susuz bırakmak, sokağa terk etmek, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak.

f) Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak.

g) Hayvan bakımı eğitimi almamış kişilerce ev hayvanı satmak.

h) Ev hayvanlarını onaltı yaşından küçüklere satmak.

i) Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, vücutlarına müdahalelerde bulunmak.

j) Kesim için yetiştirilmiş hayvanlar dışındaki hayvanları ödül, ikramiye ya da prim olarak dağıtmak.

k) Tıbbi gerekçeler hariç hayvanlara ya da onların ana karnındaki yavrularına veya havyar üretimi hariç yumurtalarına zarar verebilecek suni müdahaleler yapmak, yabancı maddeler vermek.

l) Hayvanları hasta, gebelik süresinin 2/3'ünü tamamlamış gebe ve yeni ana iken çalıştırmak, uygun olmayan koşullarda barındırmak.

m) Hayvanı; acı, ıstırap ya da zarar görecektir şekilde film çekimi, reklam ve benzeri işlerde kullanmak.

n) Sağlık nedenleri ile gerekli olmadıkça bir hayvana zor kullanarak yem yedirmek, acı, ıstırap ya da zarar veren yiyecekler ile alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve bunun gibi bağımlılık yapan yiyecek veya içecekler vermek.

o) Sahipli hayvanları kasten başıboş bırakmak.

p) Kas ve çene yapısı güçlü, tehlike arz edebilecek hayvanları ağızlıksız ve tasmatsız dolaştırmak.

r) Sokaklardaki ve bakımevlerindeki sahipsiz kedi ve köpekler üzerinde deney yapmak.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanununun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 15- Her ilde il hayvanları koruma kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, hayvanların korunması ve buna ilişkin mevcut sorunlar ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.

Bu toplantılara;

a) Büyükşehir Belediyesi kurulan illerde Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri veya Genel Sekreter yardımcısı ile büyükşehir ilçe belediye başkanları veya başkan yardımcıları, büyükşehir belediyesi kurulmayan illerde il belediye başkanları veya yardımcısı,

b) İl özel idare genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısı,

c) İl çevre ve şehircilik müdürü,

d) Bakanlığın ildeki şube müdürü,

e) İl gıda, tarım ve hayvancılık müdürü,

f) Halk sağlığı müdürü,

g) İl milli eğitim müdürü,

h) İl müftüsü,

ı) Belediyelerin veteriner işleri müdürü,

j) Veteriner fakülteleri olan yerlerde fakülte temsilcisi,

k) Münhasıran hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik tarafından seçilecek iki temsilci,

l) İl veya bölge veteriner hekimler odasından bir temsilci,

m) İl barosunun hayvan hakları kurulunda görevli bir avukat, kurulun bulunmaması halinde baronun görevlendireceği bir avukat

katılır.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda konuyla ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlardan yetkili isteyebilir.

İl hayvan koruma kurulu sekretaryasını Bakanlığın ildeki şube müdürlüğü yürütür. Kurul, çalışmalarının sonucunu, önemli politika, strateji, uygulama, inceleme ve görüşlerini Bakanlığa bildirir. İllerde temsilciliği bulunmayan kuruluş varsa il hayvan koruma kurulları diğer üyelerden oluşur. Kurul, kurul başkanı tarafından toplantıya çağılır.

İl hayvanları koruma kurulunun çalışma esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Görev ve mali destek

Madde 19- Sahipsiz hayvanlar ile ev hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülmesi, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, illerde il özel idareleri ve il belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerinde olan ilçelerde belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Hayvan bakımevi ve hastanesi kurmak, işletmek veya işlettiirmekle sorumlu mahalli idareler diğer mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği protokolleri yapabilir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelerden Bakanlık tarafından uygun görülenlere mali destek sağlanır. Bu maksatla Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur; bu ödeneğin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 22- Hayvanat bahçeleri Bakanlık, mahalli idareler ve tüzel kişilikler tarafından kurulabilir. Hayvanat bahçeleri hayvanların doğal hayat ortamına en uygun şekilde tanzim edilir. Bakanlık tarafından yapılacak hayvanat bahçeleri için 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa tâbi alanlar bedelsiz olarak tahsis edilebilir.

Hayvanat bahçelerinin kuruluşu, denetimi ile çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin başlığı “Cezalar” şeklinde, birinci fıkrasının (b), (g), (h), (k) ve (m) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya (p) ve (r) bentleri eklenmiş; ikinci fıkrası kaldırılmıştır.

“b) 5 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülöklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına ikiyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uymayanlara beşyüz Türk Lirası idarî para cezası.”

“g) 10 uncu maddenin birinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına ikiyüz Türk lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.”

“h) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara binbeşyüz Türk Lirası idari para cezası; ikinci fıkrasına aykırı davrananlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası.”

“k) 14 üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası; (b) bendine aykırı davrananlara Türk Ceza Kanununun 186 ncı maddesi hükmü saklı kalmak üzere 4 aydan 4 yıla kadar hapis cezası; (c) ve (d) bentlerine aykırı davrananlara 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası; (e) bendine aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası idari para cezası; (m) ve (n) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası idari para cezası; (f), (g), (h), (ı), (j), (k), (l), (o), (p) bentlerine aykırı davrananlara bin Türk Lirası idari para cezası verilir, (a) bendindeki fiilin işkence suretiyle işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır, (b) bendindeki fiilin işlenmesi durumunda ayrıca kesilmiş hayvanlara el konulur.”

“m) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.”

“p) Kas ve çene yapısı güçlü hayvanların sahipleri veya bakım ya da gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından Türk Ceza Kanununun 177 nci maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi halinde 4 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

r) Geçici 3 üncü maddesinin ikinci cümlesine aykırı davrananların işletme ruhsatları iptal edilir ve hayvan başına yirmibeş bin Türk lirası idari para cezası verilir.”

MADDE 11- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 3- Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması veya işletilmesi yasaktır. Mevcut işletmeler hayvan sayısını artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvan refahına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 12- 5199 sayılı Kanunun,

a) 3 üncü maddesinin (ı) bendinde ve 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ifadeleri madde metninden çıkarılmıştır.

b) 4 üncü maddesinin (k) bendinde yer alan “belediyece” ifadesinden sonra gelmek üzere “mikroçip ile” ifadesi eklenmiştir.

c) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yavrulama, gebelik ve süt anneliği dönemlerinde” ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

d) 31 inci maddesinde yer alan “3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu” ifadesi madde metninden çıkarılmış; yerine “5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” ifadesi eklenmiştir.

MADDE 13- 5199 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 14- Bu Kanunun;

a) 2 nci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrası yayımı tarihinden itibaren 1 yıl sonra,

b) 5 inci maddesiyle değiştirilen 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası 31.12.2016 tarihi itibarıyla,

c) Diğer hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

